Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

Charitativní a sociální práce

Eliška Růčková, DiS.

Projektový záměr na založení krizového bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině ve městě Olomouc

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Nataša Matulayová, Ph.D., BSBA

2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 29.7.2024 ……..

Eliška Růčková, DiS.

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce, Mgr. Nataše Matulayové, PhD., BSBA, za trpělivé a odborné vedení. Děkuji také všem respondentům za jejich cenné odpovědi. Speciální poděkování patří tlumočnici Maryně Yankovych za její pomoc při překladu rozhovorů. Nakonec bych chtěla vyjádřit vděk své rodině a partnerovi za jejich podporu.

Obsah

Úvod 7

1 Integrace a adaptace uprchlíků do české společnosti 9

1.1 Teoretická východiska sociální práce s uprchlíky 11

1.1.1 Kritická sociální práce a antiopresivní přístup 12

1.1.2 Ekosystémová teorie 14

1.1.3 Sociální inkluze 15

1.1.4 Krizová pomoc 16

2 Legislativní rámec a sociální politika 19

2.1 Zákon Lex Ukrajina 19

2.2 Dočasná ochrana 19

2.3 Vízum k pobytu nad 90 dní za účelem strpění pobytu na území 21

2.4 Humanitární dávka pro uprchlíky 22

2.5 Státní humanitární ubytování 22

3 Analýza potřebnosti 25

3.1 Uprchlíci z války na Ukrajině v Olomouci 25

3.1.1 Sociální služby v Olomouci pro uprchlíky z války na Ukrajině – obsahová analýza 25

3.2 Primární data 30

3.2.1 Interpretace dat 31

3.2.2 Shrnutí 38

3.3 Sekundární data – analýza sociálních sítí 39

3.4 Závěr analýzy potřebnosti 40

4 Projektový záměr 43

4.1 Cíl projektu 43

4.2 Plánování projektu 45

4.3 Cílová skupina 46

4.4 Klíčové aktivity 47
4.5 Indikátory splnění klíčových aktivit 49
4.6 Předpokládané výsledky projektu 50
5 Přidaná hodnota projektu 53
6 Harmonogram 55
7 Managment rizik 57
8 Rozpočet 59
Závěr 63
Bibliografie 65
Anotace 73
Seznam obrázků 75

Úvod

Dne 24. února 2022 se život milionů Ukrajinců navždy změnil. Ruská federace zahájila rozsáhlou invazi na Ukrajinu, čímž rozpoutala válečný konflikt s dalekosáhlými následky. Mnoho občanů Ukrajiny se ocitlo v bezprostředním ohrožení a bylo nuceno narychlo opustit své domovy, hledajíc útočiště a bezpečí jinde.

Válka na Ukrajině vyvolala jednu z největších uprchlických krizí v Evropě od druhé světové války. Miliony lidí, převážně žen a dětí, opustily Ukrajinu a hledaly útočiště v sousedních zemích, včetně České republiky.

Česká republika se stala důležitým cílem pro ukrajinské uprchlíky. Země neslouží pouze jako tranzitní bod pro ty, kteří směřují dále na západ, ale také jako konečná destinace pro mnoho uprchlíků, kteří zde hledají útočiště a možnost začít nový život, ať už dočasně, nebo trvale.

Příliv ukrajinských uprchlíků představuje pro Českou republiku značnou výzvu, ale také příležitost ukázat solidaritu a lidskost. Česká republika a její občané usilují o zajištění základních potřeb uprchlíků, jako je ubytování, stravování, zdravotní péče a vzdělání. Tyto potřeby by nemohly být zajištěny bez součinnosti státu, neziskových organizací a občanů. Naše země a vláda se také aktivně zapojují do pomoci Ukrajině finančně i materiálně a podporují snahy o ukončení války.

Integrace uprchlíků do české společnosti je podporována státními institucemi, neziskovými organizacemi, komunitními a dobrovolnickými skupinami, zaměstnavateli, vzdělávacími institucemi, místními samosprávami a dalšími aktéry.

Tato situace a moje práce v Centru na podporu integrace cizinců v Olomouci s cizinci a uprchlíky mě přivedly k myšlence věnovat svou bakalářskou práci tomuto tématu. Při každodenní práci s uprchlíky z války na Ukrajině vidím velkou potřebu krizových bytů. Majitelé bytů se často k Ukrajincům nechovají férově, porušují zákon špatně sepsanými smlouvami nebo ani neumožní Ukrajincům prohlídku bytu. Vzhledem k tomu, že se nám často nedaří sehnat vyhovující ubytování v komerčních bytech a městské byty jsou často plné, vidím zde velký prostor a potenciál pro vytvoření krizových bytů. Pokud nelze zajistit Ukrajincům nájemní komerční byt, jsou odkázáni na ubytovny, které jsou v Olomouci poměrně drahé, pro rodiny nevyhovující a velmi často zde majitelé dopouští nekalých praktik a provozují tzv. obchod s chudobou. Projekt má přinést další možnost pomoci uprchlíkům z války na Ukrajině v Olomouci a může se stát inspirací pro jiná města a organizace.

Cílem této bakalářské práce je porozumět problematice nedostatku bydlení pro uprchlíky z Ukrajiny ve městě Olomouc a na základě analýzy potřebnosti navrhnout projekt krizového bydlení pro tuto cílovou skupinu. Projekt má přinést další možnost pomoci uprchlíkům z války na Ukrajině v Olomouci a může se stát inspirací pro jiná města a organizace.

1 Integrace a adaptace uprchlíků do české společnosti

Kapitola se zaměřuje na pojmy integrace a adaptace, jednotlivé aspekty integrace uprchlíků do české společnosti, konkrétně na politiku a strategii vycházející z Koncepce integrace cizinců. Popisuje specifické programy a aktivity pro uprchlíky a na roli klíčových aktérů v procesu integrace. Zároveň uvádí související teoretická východiska sociální práce.

Hlavní aspekty zahrnují poskytování právní pomoci při získávání dočasné ochrany, víza strpění nebo dalších pobytových oprávnění v České republice, a informování uprchlíků o jejich právech a povinnostech. Dále zajištění základních potřeb a ubytování nově příchozím uprchlíkům, podpora sociálního začleňování prostřednictvím komunitních a kulturních aktivit. Zabývá se také ekonomickým a vzdělávacím aspektem. Posledními aspekty budou psychologická a emocionální pomoc.

Hlavním cílem integrace uprchlíků je jejich začlenění do české společnosti tak, aby se stali aktivními a soběstačnými členy. Integrace uprchlíků je komplexní proces, který představuje značnou výzvu pro všechny zúčastněné. Mezi hlavní úskalí integrace spadá jazyková bariéra, kulturní rozdíly, diskriminace, nedostatek dostupného bydlení a kapacitní limity vzdělávacích a sociálních služeb. Základem integrace je získání základních jazykových a kulturních dovedností, aby se uprchlíci mohli uplatnit na trhu práce, zapojit se do vzdělávacího systému a budovat vztahy s majoritní společností.

Uprchlíky v České republice lze také vnímat jako příležitost k obohacení české kultury a posílení ekonomiky. Přinášejí nové dovednosti, zkušenosti a perspektivy, které mohou být přínosem. Na druhou stranu mohou být vnímání také jako levná pracovní síla, protože často neznají české zákony a tím snižují svou tržní hodnotu na pracovním trhu.

Adaptace a integrace uprchlíků do české společnosti je dlouhodobý proces, který vyžaduje spolupráci a koordinaci všech zúčastněných stran. Úspěšná integrace může přinést benefity jak pro uprchlíky, tak pro celou českou společnost. Naopak, špatně integrovaní uprchlíci mohou způsobit rozruch a nepokoje mezi majoritní společností a uprchlíky. Proto je potřeba, aby byl proces úspěšný.

Pojem adaptace definuje Průcha (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 11) jako proces přizpůsobení se něčemu, v oblasti sociální, slovo adaptace popisuje přizpůsobení se novým sociálním podmínkám. Kolář pak adaptaci popisuje, jako vytváření si nových vlastností z daného prostředí, díky kterým má organismus větší životaschopnost (Kolář, 2012, s. 11).

Kolář ve svém slovníků pedagogických pojmů definuje integraci jako propojování, prolínání, vzájemného ovlivňování a spojování jednotlivých částí do jednoho uceleného celku (Kolář, 2012, s. 55).

Integrace jako vzájemný vztah mezi státem a migrantem představuje proces úzké spolupráce mezi vládními a nevládními aktéry na různých úrovních. Aktivní participace migrantů se opírá o jejich práva a povinnosti, které se postupně dostávají do souladu s právy a povinnostmi občanů České republiky. V rámci aktivní participace je zároveň možná podpora migrantů k naturalizaci (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2005, s. 11).

Heckman (2014) popisuje čtyři dimenze sociální integrace: strukturální, kulturní, interaktivní a identifikační integrace (Heckman, Bosswick, Husband, 2005, s. 100, in Öbrink Hobzová, 2014, s. 14).

Tyto čtyři dimenze sociální integrace zahrnují nejen měřitelnou integraci, ale také velmi těžce měřitelnou identifikační integraci, což je velmi subjektivní pocit imigranta v nové společnosti. Úspěšnost integrace může nastat tehdy, když se imigranti začlení do české společnosti. Avšak proces je oboustranný, nejen za strany imigrantů, ale taktéž majoritní společnosti (Öbrink Hobzová, 2014, s. 14).

Adaptace na nové kulturní prostředí je pro uprchlíky náročný proces, který se prolíná s vyrovnáním se s traumaty z útěku ze země původu a následném pobytu v azylu. Stres, strach o život a fyzická i psychická zátěž, které uprchlíci prožívají, ovlivňují jejich prožívání a psychiku (Maslem, Brnula, 2004, s. 77–78).

Koncepce integrace cizinců uvádí, že integrační opatření v plném rozsahu jsou primárně pro cílovou skupinu cizinců ze třetích zemí, kteří jsou v České republice dlouhodobě legálně pobývající. Integrační nástroje nejsou pouze pro občany třetích zemí, ale také pro občany Evropské unie nebo držitele dočasné ochrany a mezinárodní ochrany. Mezi integrační nástroje řadíme jazykové kurzy, odborné sociální a právní poradenství, poskytování informací, ale také pomoc v tíživých životních situacích. Majoritní společnost, spolu se spolky, státními institucemi a zaměstnavateli jsou součástí integračního procesu. Do této skupiny je řadíme z důvodu oboustranného procesu integrace (Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců Ve vzájemném respektu 2023, 2022, s. 7).

Integrace je komplexní proces zahrnující mnoho aspektů. Je důležité, aby se do něj aktivně zapojili všechny strany: stát, nevládní organizace a sami migranti. Cílem integrace je, aby se imigranti stali plnohodnotnými členy společnosti a mohli se plně participovat ve všech oblastech života.

V úvodu této podkapitoly byly zmíněné aspekty integrace uprchlíků z války na Ukrajině do české společnosti. Všem těmto aspektům se věnuje především Centrum na podporu integrace cizinců v Olomouci.

Centrum na podporu integrace cizinců v Olomoucí je sociální služba, která poskytuje odborné a základní sociální poradenství, tak jak jí ukládá Zákon č. 108/2006 Sb. §37, [online]. Tento zákon říká, že základní poradenství musí poskytovat všechny sociální služby a směřovat klienty či zájemce o službu k řešení jejich nepříznivé životní situace (Zákon č. 108, 2006, §37, [online]).

Jednou z činností Centra je také právní poradenství, psychologická pomoc pro uprchlíky z války na Ukrajině, aktivity nejen pro děti, ale také pro rodiny s dětmi, nabízí také kurzy českého jazyka (Integrační centra, Základní informace, 2024, [online]).

Více informací o Centru na podporu integrace cizinců pro Olomoucký kraj naleznete v kapitole 3.1.1.

1.1 Teoretická východiska sociální práce s uprchlíky

V sociální práci s cizinci a uprchlíky využíváme různé teorie, které umožňují sociálním pracovníkům efektivně intervenovat v náročných životních situacích klientů. Práce s cizinci, uprchlíky z války a etnickými menšinami, představuje pro sociální pracovníky specifickou výzvu. Tito klienti se potýkají s řadou komplexních problémů, které úzce souvisejí s jejich migračním statusem, traumaty z války a kulturními odlišnostmi. Pro efektivní pomoc je nezbytné, aby sociální pracovníci disponovali hlubokou znalostí relevantních teorií a přístupů.

Sociální práce se vyznačuje rozmanitostí přístupů, které reagují na specifické potřeby klientů a okolností. Sociální pracovníci pracují jak s jednotlivci, skupinami, rodinami tak s celými komunitami. Zaměřuje se na řešení aktuálních problémů, krizových situací. Důležitou roli hraje i podpora zdravých vztahů a zohlednění vlivu širšího sociálního a politického kontextu. Tato variabilita přístupů umožňuje sociálním pracovníkům reagovat na širokou škálu potřeb a situací, s nimiž se klienti setkávají, a pomáhá jim dosáhnout trvalé a pozitivní změny v jejich životech (Gulová, 2011, s. 54).

Teorie tvoří zázemí pro profesní identitu sociálních pracovníků. Jsou nezbytnou součástí jejich vzdělání a podmínkou pro práci v tomto oboru. Teorie a praxe by měly koexistovat. Oddělovat je nelze, jelikož teorie nám dává nástroj pro pochopení praxe, a naopak praxe nám umožňuje prohlubovat a rozvíjet naše teoretické znalosti (Matel, 2019, [online]).

Vybrala jsem tyto teoretické přístupy, protože každý z nich poskytuje jedinečné nástroje pro práci s uprchlíky. Ve své pracovní sféře tyto teoretické přístupy, ať už ve větší či menší míře, využívám. Kritická sociální práce a antiopresivní přístup zdůrazňují boj proti útlaku a podporu zmocňování klientů, ekosystémová teorie se zaměřuje na komplexní interakce mezi jednotlivci a jejich prostředím, a sociální inkluze podporuje rovné příležitosti a plnohodnotné začlenění uprchlíků do společnosti. Krizová pomoc je nezbytná pro okamžité řešení akutních situací a poskytování podpory v době, kdy jsou uprchlíci nejzranitelnější. Tyto přístupy společně umožňují efektivní a komplexní podporu uprchlíků

1.1.1 Kritická sociální práce a antiopresivní přístup

Největším kritikem bychom měli být my sami. Dívat se na věci, svou práci kriticky by mělo být součástí každé profese.

Janebová (2014, [online]) popisuje vznik kritické sociální práce především jako odpověď na tradiční praktiky sociální práce, které byly považovány za prostředek k udržování nespravedlivého společenského systému (Janebová, s. 7, 2014, [online]). Tento přístup se začal rozvíjet už v 60. let 20. století, kdy se objevily směry zaměřené na změnu společenských struktur. Tyto směry reflektovaly, že problémy klientů často vycházejí z jejich materiálních podmínek a zkušeností s útlakem, spíše než z jejich osobních nedostatků. Toto období bylo charakterizováno koncem dlouhodobého ekonomického růstu po druhé světové válce a vznikem nových ekonomických problémů (Janebová, s. 13, 2014, [online]).

Kritická sociální práce se zavazuje podporovat utlačované a bezmocné. Podle jejich zastánců je svět rozdělen na privilegované skupiny a neprivilegované skupiny. Sociální pracovníci jsou vnímání jako privilegovaní kvůli jejich profesnímu statusu a přístupu k moci, zatímco klienti jsou bezmocní. Pracovníci by měli reflektovat svůj privilegovaný status a usilovat o sdílení moci s klienty, čímž se vytvoří symetrický vztah (Janebová, s. 8, 2014, [online]).

Kritická sociální práce zdůrazňuje vliv makrosociálních struktur – sociálních, ekonomických a politických systémů – na individuální zkušenosti a usiluje o iniciování změny ve prospěch utlačovaných. Kritizuje dominantní ideologie za to, že přehlížejí strukturální příčiny problémů a činí jednotlivce odpovědnými za jejich potíže. Tento přístup ignoruje bariéry jako nerovné příležitosti vyplývající z třídních, genderových či rasových rozdílů. Kritičtí sociální pracovníci by měli zvyšovat povědomí o tom, že sociální problémy pramení z nefunkčních struktur. (Janebova, s. 8, 2014, [online]).

Cílem kritické sociální práce je zpochybnit obecně přijímané diskurzy a najít tak cestu k novým řešením a změnám. Metody kritické sociální práce zahrnují kritickou případovou práci, zmocňování (empowerment), obhajobu práv klientů (policy advocacy), komunitní sociální práci, podpůrné svépomocné skupiny, boj s internalizací oprese, participaci uživatelů služeb a "awarenessové" strategie. Kritická sociální práce tak usiluje o pochopení a řešení individuálních problémů v kontextu širších společenských struktur a diskurzů, s cílem dosáhnout pozitivních změn ve společnosti (Rozvoj adiktologických služeb, s. 16, [online]).

V kritické sociální práci mluvíme o opresi, kterou řeší sociální pracovník u každé cílové skupiny, v každé sociální službě.

Utlačování (oprese) je systém nerovných vztahů, ve kterých je společnost rozdělena na dominantní a podřízené skupiny. Dominantní skupina systematicky znehodnocuje vlastnosti a přínosy podřízené skupiny a omezuje jejich přístup k důležitým zdrojům. Vyvíjí snahu jim odepřít svobodu a definovat jejich nízké postavení jako něco neměnitelného. Prostřednictvím normalizace svých hodnot a priorit zavádí systémy kontroly, které omezují aktivity podřízených skupin a ospravedlňují to zdánlivě legitimními argumenty (Dominelli, 2002 [online]).

Na opresi reaguje sociální práce antiopresivním přístupem, kdy se snaží opresi snížit nebo odstranit, nikoliv jí posílit.

Navrátil (2001, [online]) říká, že antidiskriminující přístup známý také jako antiopresivní přístup směřuje proti utlačování a znevýhodňování. Sociální pracovník má za úkol odstraňovat diskriminaci a útlak. Spravedlnost je základním rysem antidiskriminujícího přístupu, ale ne jediný, dalšími jsou spoluúčast a rovnost (Navrátil, 2001, [online]).

Při útlaku a diskriminaci klienta se sociální pracovnici uchylují k obhajobě práv klienta, tak aby nebyly jeho práva poškozeny nebo poškození bylo minimální. Zároveň sociální pracovníci usilují o zplnomocnění svých klientů, aby se zvládli obhajovat sami.

Obhajoba práv klientů – sociální advokacie (policy advocacy) zahrnuje jak prosazování práv celých znevýhodněných skupin vůči veřejnosti a politikům, tak ochranu práv konkrétních jednotlivců v různých úrovních systému, jako jsou organizace, komunity a veřejné politiky (Janebová, s. 11, 2014, [online]).

Adams (2008), vysvětluje, že empowerment znamená, že jedinec, skupina nebo komunita dokáže převzít kontrolu nad svými okolnostmi a dosáhnout svých cílů, čímž mohou zlepšit kvalitu svého života (Adams, 2003, s. 8, [online]). Matoušek a Kodymová (2010) o zplnomocňování (empowermentu) říkají, že zahrnuje práci zaměřenou na posílení sebevědomí klientů a podporu jejich plného využívání a uplatňování jejich práv (Matoušek, Kodymová, 2009, s. 100, [online]).

Forsyth (2006) uvádí, že proces empowermentu začíná komunikací a přístupem k tomuto konceptu. Neustálá kontrola nad jednotlivci by narušila naše pracovní vztahy. Pro efektivní fungování empowermentu je klíčové, aby všichni pochopili naše očekávání, ale zároveň nebyli omezování přehnaně podrobnými pravidly (překlad: Forsyth, 2006, s. 122, [online]).

Z výše uvedeného vyplývá, že kritická sociální práce a antiopresivní přístup nabízejí užitečný rámec pro práci s uprchlíky z Ukrajiny a přispění k jejich začlenění do společnosti. Tyto přístupy zdůrazňují důležitost boje proti útlaku a podporu posílení postavení uprchlíků, aby se mohli aktivně podílet na budování spravedlivější a inkluzivnější společnosti.

1.1.2 Ekosystémová teorie

Ekosystémová perspektiva nám umožňuje nahlédnout na vztah mezi lidmi a jejich okolním sociálním prostředím. Poskytuje také nástroje pro řešení problematických interakcí, které se v tomto propojení mohou objevit. Tato perspektiva se zaměřuje na „osobu v prostředí“, čímž zdůrazňuje vzájemnou provázanost a vliv obou aspektů. Základem ekosystémové perspektivy jsou dva hlavní pilíře ekologie a teorie sociálních systémů (Janebová, 2014, [online]).

Sobotková (2007, [online]) říká, že ekosystémový přístup se vyznačuje širokou škálou možností intervence. Může být aplikován na různé úrovně ať už se jedná o jednotlivce, páry, rodiny, vzdělávací nebo zdravotní služby a také jej můžeme využít na celou komunitu (Sobotková, 2007, s. 106, [online]).

Ekologický model nám ukazuje, že lidský vývoj není izolovaný proces, ale ovlivňuje ho komplexní síť vztahů a prostředí. Tato síť se skládá z pěti vzájemně propojených systémů. Nejbližší okolí člověka, tvořené rodinou, přáteli, spolužáky a kolegy nazýváme mikrosystém. Vztahy v tomto systému jsou přímé a bezprostřední. Do mezosystému spadají interakce mezi různými mikrosystémy, například mezi rodinou a školou, prací a rodinou. Exosystém je prostředí, do kterého člověk nemá přímý přístup, ale i tak ho ovlivňuje. Řadíme zde pracovní prostředí rodičů, politické situace nebo kulturní normy. Posledním a zároveň největším systémem je makrosystém, který zahrnuje široké historické události, globální trendy a celkové uspořádání společnosti, které ovlivňují život člověka, i když se zdá, že jej ovlivňují nejméně (Blatný, 2016, s. 52, [online]).

Ekosystémová teorie a kritická sociální práce poskytují dva různé, ale doplňující se rámce pro práci s uprchlíky. Ekosystémová teorie zdůrazňuje interakce mezi jednotlivci a jejich prostředím, přičemž se zaměřuje na to, jak různé systémy – rodina, komunita, vzdělávací a pracovní prostředí – ovlivňují životy uprchlíků. Tento přístup pomáhá sociálním pracovníkům

pochopit komplexní síť vztahů a kontextů, ve kterých uprchlíci žijí, a jak tyto faktory ovlivňují jejich schopnost se integrovat. Na druhé straně, kritická sociální práce se zaměřuje na analýzu a zpochybňování širších společenských struktur a diskursů, které přispívají k útlaku a marginalizaci uprchlíků. Tento přístup zdůrazňuje potřebu bojovat proti diskriminaci a podporovat zmocňování (empowerment) uprchlíků, čímž usiluje o dosažení pozitivních změn nejen v individuálním životě uprchlíků, ale i ve společnosti jako celku. Kombinace těchto dvou přístupů umožňuje sociálním pracovníkům poskytovat komplexní podporu uprchlíků, která zahrnuje jak individuální, tak strukturální intervence.

1.1.3 Sociální inkluze

Koncept sociální inkluze, úzce spjatý s pojmem sociální exkluze (vyloučení), se stal nedílnou součástí moderní evropské sociální politiky i akademického diskurzu. Jeho kořeny sahají do 60. let minulého století, kdy se poprvé objevil v kontextu Evropské sociální charty. Inkluze klade důraz na prevenci a odstranění nežádoucích selektivních mechanismů, které vedou k vyloučení a segregaci. Jedná se o dynamický a komplexní proces, jehož cílem je plnohodnotné začlenění do společnosti. Rovné příležitosti, o kterých se v souvislosti s inkluzí hovoří, neznamenají striktní rovnost v objemu dostupných zdrojů. Spíše se jedná o spravedlivou distribuci příležitostí a přístupů k různorodým službám. Zaměřuje se na systémové nerovnosti, které jsou vnímány jako nespravedlivé, jelikož nejsou způsobeny individuálními schopnostmi či úsilím. Inkluze tak usiluje o společnost, ve které má každý šanci rozvíjet svůj potenciál a plnohodnotně se zapojit do všech oblastí života, bez ohledu na jeho socioekonomické zázemí, etnickou příslušnost, postižení či jiné faktory (Fónadová, Hladká, Kopčíková, Rennerová, s. 7-8, [online]).

Exkluze, neboli vyloučení člověka ze společenského života, je způsobena hlavně nedostatkem vzdělání, financí a vyloučením z trhu práce. Může být také výsledkem, že určité subkultury se rozhodnou neúčastnit se života celé společnosti. Sociální exkluze zahrnuje nejen rostoucí nerovnost, ale také mechanismy, které určité skupiny oddělují od většinové společnosti. Exkluze je úzce spjatá s chudobou a bídou. Jejím opakem je inkluze (Mareš, 2008, [online]).

Keller (2014) říká, že exkluze často zahrnuje mnoho různých situací, což může vést k nejasnostem ohledně toho, co mají všechny tyto případy společného. Abychom lépe porozuměli exkluzi, je užitečné rozlišit různé typy exkluze a rozdělit proces sociálního vyloučení do konkrétnějších fází. Je důležité rozlišovat mezi individuální exkluzí, která

postihuje jednotlivce, a skupinovou exkluzí, která postihuje celé skupiny lidí. Reakce postižených a dynamika těchto procesů se výrazně liší v závislosti na tom, zda se jedná o jednotlivce nebo skupinu (Keller, 2014, s. 17, [online]).

Sociální inkluze je podstatná pro integraci uprchlíků z Ukrajiny. Aktivní začleňování do společnosti v oblastech jako vzdělávání, práce a bydlení umožňuje uprchlíkům se plně zapojit a rozvíjet svůj potenciál. Předchází se tak marginalizaci a diskriminaci, podporuje se blahobyt uprchlíků a posiluje se sociální koheze. O inkluzi mluvíme převážně u osob s postižením, ve školství, ale v kontextu cizinců nebo uprchlíků z války se o inkluzi již nemluví tak často. Přitom inkluze je, jak již bylo výše zmíněno, klíčová pro integraci do majoritní společnosti.

1.1.4 Krizová pomoc

Sociální práce zahrnující sociální pracovníky, ale také psychology a terapeuty hraje klíčovou roli v poskytování první i následné pomoci uprchlíkům z války na Ukrajině. Při prvotní pomoci uprchlíkům často uplatňují sociální pracovnici prvky krizové intervence, aniž by si tohoto byli vědomi. Uprchlíci z války si prochází pro mnohé z nás nepředstavitelně velmi náročnou situací, která může vyvrcholit v krizi.

Matoušek (2010) říká, že postavení uprchlíka v sociální práci je stejné jako u ostatních klientů v jiných sociálních službách. Mají stejné biologické, sociální a psychické potřeby (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2010, s. 331).

Sociální pracovník hraje klíčovou roli v integraci uprchlíků do nové společnosti. Často je pro uprchlíka jediným kontaktem s novým světem a pomáhá mu orientovat se v něm. Sociální pracovník působí jako prostředník mezi klientem, úřady, českou společností, jeho kulturou a kulturou hostitelské země. Aby mohl sociální pracovník tuto roli plnit efektivně, musí dobře znát české prostředí, zákony a právní předpisy. Neodmyslitelně také k této cílové skupině spadá umět některý ze světových jazyků a být seznámen s kulturou klienta, odkud pochází. Sociální pracovník musí respektovat jinakost a pomoci klientovi-uprchlíkovi zbavit se nejistot, vyrovnat se s traumaty a motivovat klienta k zodpovědnému a aktivnímu postoji k sobě samému a ke své rodině (Matoušek, Koláčková, Kodymová, 2010, s. 333).

I přes snahu sociálního pracovníka může klient upadnout do krize, která ale vždy nemusí znamenat něco špatného. Je na sociálním pracovníkovi, zda ukáže klientovi pozitivní myšlení a naději, že krize mu mohla ukázat nový směr. Vodáčková (2020, s. 31) říká, že krize může být příležitostí, ale i nebezpečím, protože nese možnost zásadní změny. Je důležité mít také na

paměti, že uprchlíci přichází s těžkými tématy a životními příběhy, kdy tento emocionální nápor může vést také ke krizi sociálního pracovníka.

Míra stresu a zátěže se dá orientačně změřit pomocí tabulky životních událostí, v niž je zachyceno několik životních událostí, které se nám mohou během roku života stát.

Tab. 1 Tabulka životních událostí

Událost	Body
Úmrtí partnera, partnerky	100
Rozvod	73
Rozvrat manželství	65
Uvěznění	63
Úmrtí blízkého člena rodiny	63
Úraz nebo vážné onemocnění	53
Sňatek	50
Ztráta zaměstnání	47
Usmíření a přebudování manželství	45
Odchod do důchodu	45
Změna zdravotního stavu člena rodiny	44
Těhotenství	40
Sexuální obtíže	39
Přírůstek nového člena do rodiny	39
Změna zaměstnání	39
Změna finančního stavu	38
Úmrtí blízkého přítele	37
Přeřazení na jinou práci	36
Závažné neshody s partnerem	35
Půjčka vyšší než jeden průměrný roční plat	31
Splatnost půjčky	30
Změna odpovědnosti v zaměstnání	29
Syn nebo dcera opouštějí domov	29
Konflikty s tchánem, tchyní, zetěm, snachou	29
Mimořádný osobní čin nebo výkon	28
Manžel, manželka nastupuje či končí zaměstnání	26
Vstup do školy nebo její ukončení	26
Změna životních podmínek	25
Změna životních zvyklostí	24
Problémy a konflikty se šéfem	23
Změna pracovní doby nebo pracovních podmínek	20
Změna bydliště	20
Změna školy	20
Změna rekreačních aktivit	19
Změna církve nebo politické strany	19
Změna sociálních aktivit	18
Půjčka menší než průměrný roční plat	17
Změna spánkových zvyklostí a režimu	16
Změny v širší rodině (úmrtí, sňatky)	15
Změny stravovacích zvyklostí	15
Vánoce	12
Přestupek (např. dopravní) a jeho projednání	11

Obrázek 1: Tabulka životních událostí

Každá životní událost má své body. Jako hraniční hodnota je uváděna suma 250 bodů (Vodáčková, 2020, s. 33). Této sumy se dá dosáhnout velmi rychle, protože hned první životní událost úmrtí partnera/partnerky má 100 bodů. Jestliže se budeme orientovat podle této tabulky (viz tabulka výše), tak můžeme říct, že pro naší práci zde chybí zásadní životní událost – vypuknutí války v rodné zemi.

Mnoho uprchlíků přichází s tím, že si prošli mimo životní události vypuknutí války v rodné zemi také úmrtím partnera, partnerky, úmrtím blízkého člena rodiny, úrazem, ztrátou zaměstnání, změnou zaměstnání, změnou finančního stavu, úmrtí blízkého přítele, změnou životních podmínek a zvyklostí, změnou bydliště, školy, změnami v širší rodině. Při součtu těchto životních událostí je suma přes čtyři sta bodů. Pro jednoho člověk a jeho psychiku je toto velmi velký nápor. Náročnost pojmenovaných životních situací klade na pracovníky, kteří s nimi pracují, zvýšené nároky. To znamená nejen odborné znalosti, ale i osobnostní předpoklady a schopnost pracovat na svých kompetencích v rámci potřeb této specifické cílové skupiny, s níž nemají mnoho zkušeností – zejména specifika vojenského konfliktu a různých traumatických okolností, které to sebou nese.

2 Legislativní rámec a sociální politika

V této kapitole se zaměřím na zákonné ukotvení pobytu v České republice pro uprchlíky z Ukrajiny. Představím zákon Lex Ukrajina, humanitární dávku, humanitární ubytování a další formy podpory, které jsou uprchlíkům v Olomouci k dispozici. Cílem kapitoly je poskytnout přehled o možnostech pomoci a usnadnit tak uprchlíkům snahu o integraci do české společnosti v Olomouci. To je úloha sociální politiky v České republice v kontextu tématu práce.

2.1 Zákon Lex Ukrajina

Zákon Lex Ukrajina, oficiálně nazvaný Zákon o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, byl přijat v reakci na ruskou invazi na Ukrajinu v roce 2022. Cílem tohoto zákonu je upravit legální pobyt ukrajinských uprchlíků na území České republiky a zajistit jim přístup k nezbytné pomoci.

Zákon Lex Ukrajina prošel od svého schválení několika novelizacemi, které reflektovaly měnící se potřeby uprchlíků. Mezi hlavní změny řadíme prodloužení doby platnosti víza dočasné ochrany, které se letos prodlužovalo již podruhé. Dále také zjednodušení procesu udělování humanitární dávky. Zjednodušení procesu udělování dávky totiž neznamená zjednodušení procesu podání žádosti o humanitární dávku ze stran uprchlíků. Zákon Lex Ukrajina také upravuje příspěvek na bydlení pro uprchlíky nebo možnosti rozšíření vzdělání a zaměstnání uprchlíků.

Hlavním legálním pobytem v České republice pro uprchlíky je dočasná ochrana, kterou upravuje Lex Ukrajina, anebo vízum pro strpění, nově upravené podmínky víza pro strpění se nachází v Lex Ukrajina.

Lex Ukrajina upravuje přístup uprchlíků do veřejného zdravotního pojištění, a tím pádem bezplatný přístup k základní i specializované zdravotní péči.

Zákon Lex Ukrajina hraje klíčovou roli v integraci ukrajinských uprchlíků do české společnosti. Poskytuje jim legální status, přístup k nezbytné pomoci a umožňuje jim budovat nový život v České republice a možnost se integrovat do všech systémů České republiky.

2.2 Dočasná ochrana

Zákon č. 65/2022 Sb., říká, že dočasná ochrana je oprávnění cizince k legálnímu pobytu v České republice, která se řídí zákonem o dočasné ochraně cizinců na území České republiky (Zákon č.65/2022 Sb., §2, [online]).

Vízum dočasné ochrany může udělit Ministerstvo vnitra, Policie České republiky (Zákon č. 65/2022 Sb., §3, [online]).

Dočasná ochrana je vízum, které je udělováno uprchlíkům z války na Ukrajině, pokud splňují podmínky pro její udělení. Podmínky pro udělení dočasné ochrany jsou následovné: žadatel pobýval před dnem 24.2.2022 na Ukrajině a následně Ukrajinu opustil, cizinci, kteří mají udělenou mezinárodní ochranu na Ukrajině nebo odpovídající vnitrostátní ochranu. Dočasnou ochranu získají také rodinní příslušníci (manžel, manželka, registrovaný partner, nezletilé svobodné dítě nebo blízký příbuzný závislý na péči) osob s udělenou dočasnou ochranou, jedná se o tzv. sloučení rodiny (MVČR, frs.gov.cz, Informace k žádosti o dočasnou ochranu, 2024, [online]).

Nárok na udělení dočasné ochrany nemají cizinci, kteří požádali o dočasnou ochranu nebo mezinárodní ochranu v jiném členském státě Evropské unie. Nárok na ni nemají ani cizinci s platným pobytovým oprávnění – dlouhodobé vízum, dlouhodobý nebo trvalý pobyt vydaný v jiném státu. Nárok nemají cizinci, kteří měli ke dni 24. 2. 2022 platné pobytové oprávnění v ČR nebo v jiném státě (MVČR, frs.gov.cz, Informace k žádosti o dočasnou ochranu, 2024, [online]).

Žádost o dočasnou ochranu se podává na Krajském asistenčním centru pomoci Ukrajině v Ostravě společně s žádostí o humanitární ubytování pomoci Ukrajině nebo na Krajském asistenčním centru pomoci Ukrajině v kraji aktuálního pobytu. Nutné dokumenty k žádosti o dočasnou ochranu jsou vyplněný tiskopis, platný cestovní doklad, doklad o tom, že byl uprchlík před 24. 2. 2022 na Ukrajině (např. razítko v pase, vojenská knížka) a také doklad o zajištění ubytování, pokud nežádá uprchlík o humanitární ubytování pomoci Ukrajině. Dokladem o zajištění ubytování může být nájemní smlouva nebo potvrzení o zajištění ubytování s ověřeným podpisem vlastníka (MVČR, frs.gov.cz, Informace k žádosti o dočasnou ochranu, 2024, [online]).

Momentálně se na území České republiky nachází 388 767 cizinců s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině. Tyto data jsou platná k půlnoci ze 17. na 18. března 2024. V tentýž den je konkrétně v Olomouckém kraji 12 386 cizinců s uděleným pobytovým oprávněním v souvislosti s válkou na Ukrajině (MVČR, Informativní počty obyvatel v obcích, 2024, [online]).

Ke dni 31.3.2024 je v České republice 338 736 počet aktivních registrací dočasné ochrany, od začátku Rusko – ukrajinského konfliktu, to je v období 24. 2. 2022 – 1. 4. 2024, bylo vydáno v České republice 598 964 dočasných ochran. U aktivních držitelů dočasné ochrany převažují ženy, kterých je 61 %, dětí do 18 let je v České republice 26 % a seniorů

4 %. V Olomouckém kraji je k 1. 4. 2024 10 681 uprchlíků s dočasnou ochranou, což jsou z celkového počtu uprchlíků v České republice pouze 3 % (MV ČR, Ekonomicky soběstační ukrajinští uprchlíci získají možnost se dlouhodobě usadit v České republice, Infografika, 2024, [online]).

2.3 Vízum k pobytu nad 90 dní za účelem strpění pobytu na území

Jestliže nemá uprchlík nárok na dočasnou ochranu (např. je držitelem pobytového oprávnění v jiném členském státě Evropské unie či byl držitelem dlouhodobého pobytu v České republice, ale vypršela mu platnost pobytového oprávnění), ale zároveň nemá jiné pobytové oprávnění v Česku nebo nemá možnost se vrátit na Ukrajinu může si uprchlík žádat o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění na území z důvodu ozbrojeného konfliktu na Ukrajině.

Zákon 326/1999 Sb., Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů říká, že vízum strpění je určeno pro cizince, kteří nemohou z objektivních důvodů opustit Českou republiku. Může jít o překážku na vůli cizince nezávislou (např. vážná nemoc, ozbrojený konflikt na Ukrajině) nebo také má cizinec povinnost účastnit se soudního procesu, nebo žádá o trvalý pobyt v České republice, kdy jeho žádosti nebylo dosud rozhodnuto. Žádost o takovéto vízum se podává na krajské pobočce Odboru azylové migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky dle místa hlášeného pobytu cizince. Toto vízum může mít cizinec uděleno na dobu nezbytně nutnou nebo maximálně na jeden rok, kdy se dá následně žádat o prodloužení víza. Cizinec je povinen v žádosti prokázat překážku k vycestování a opuštění České republiky. Po udělení víza je cizinec povinný hradit si komerční pojištění (Zákon č. 326/1999 Sb., Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, §33, odst. 1-6, [online]).

K této žádosti je také nutno doložit doklad o zajištění ubytování (nájemní smlouva nebo potvrzení o ubytování s ověřeným podpisem, vyplněný tiskopis, kolková známka ve výši 300 Kč, fotografie pasového formátu, cestovní pas a doklad prokazující existenci překážek, proč nemůže vycestovat z území České republiky. Jestliže nelze doložit doklad o existenci překážek, je nutné doložit čestné prohlášení o skutečnosti obecně známé – válka na Ukrajině (MVČR, frs.gov.cz, Vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území, Žádost, 2024, [online]).

2.4 Humanitární dávka pro uprchlíky

Humanitární dávka je dávkou pro uprchlíky z Ukrajiny, kteří nemají dostatečný příjem. Humanitární dávka a Mimořádná okamžitá pomoc jsou jediné dvě dávky, na které mají uprchlíci ihned po obdržení víza dočasné ochrany nárok. O vstupu do systému dávek státní sociální podpory, vláda České republiky stále jedná.

Humanitární dávka se odvíjí od životního a existenčního minima, tato dávka je příspěvek na životní potřeby a zároveň příspěvek na bydlení – podává se pouze jedna žádost. Tato dávka rozděluje žadatele na zranitelné a nezranitelné osoby, přičemž nárok na vyšší dávku mají zranitelné osoby. Výše dávky se také odvíjí od toho, zda žadatel bydlí ve státním humanitárním ubytování nebo komerčním ubytováním. A dále také zda je komerční ubytování – byt zaevidován v evidenci bytů Ministerstva práce a sociálních věcí nebo nikoliv. Příklad započitatelné náklady na bydlení na jednu osobu, která bydlí v bytě v evidenci Ministerstva práce a sociálních věci je 6.000 Kč, pro jednu osobu, která bydlí mimo evidenci Ministerstva práce a sociálních věcí je 4.800 Kč (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Humanitární dávka, [online]).

Zákon č. 66/2022 Sb., Zákon o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace říká, že nárok na humanitární dávku vzniká cizinci s dočasnou ochranou, který se zdržuje na území České republiky a jeho příjmové a majetkové poměry mu neumožňují zajištění základních životních potřeb nebo úhradu nákladů na bydlení. Cizinec nemá nárok na humanitární dávku, pokud mu je bezplatně zajištěna strava, hygienické prostředky a ubytování. Výše dávky se odvíjí od příjmu celé rodiny a složení rodiny cizince. Dávka se podává za předcházející kalendářní měsíc a žadatel je povinen v případě vyzvání doložit úřadu práce skutečnosti prokazující nárok na dávku (Zákon č. 66/2022 Sb., Zákon o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, §6, [online]).

2.5 Státní humanitární ubytování

Státní humanitární ubytování je dočasné bydlení pouze na omezenou dobu pro nově příchozí uprchlíky z Ukrajiny, kteří splní podmínky na humanitární bydlení. Nově příchozí uprchlíci mají nárok na humanitární ubytování pomoci Ukrajině pouze prvních 150 dní, jestliže jsou nezranitelný. Pokud je osoba zranitelná, má nárok na humanitární ubytování pomoci Ukrajině i po 150 dnech. Zranitelná osoba je také nově příchozí uprchlík z Ukrajiny prvních

150 dní, to je první podmínka pro bezplatné ubytování. Uprchlík musí být zranitelnou osobou a zároveň musí osobě být přiznána humanitární dávka.

Zákon č. 65./2022 Sb., Zákon o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace uvádí, že ubytování je veřejná služba a probíhá v objektech zařazených do informačního systému evidence ubytování. Kapacitu ubytování v jednotlivých krajích stanovuje vláda vládním nařízením. Základní doba ubytování je 150 dní ode dne udělení dočasné ochrany, tato doba se aktuálně nepočítá u takzvaných zranitelných osob: těhotné ženy, děti do 18 let, studenti do 26 let, senioři nad 65 let nebo osoby se zdravotním postižením a osoby o ně pečující (Zákon č. 65./2022 Sb., Zákon o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, §6b, [online]).

Žádost o první humanitární ubytování je nutno podat od 1.1.2024 pouze v Krajském asistenčním centru pomoci Ukrajině v Ostravě. Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině Ostrava přiděluje humanitární ubytování po celé republice do všech krajů, s výjimkou Prahy (MV ČR frs.gov.cz, Státní humanitární ubytování, Žádost o státní humanitární ubytování, 2024, [online]).

Změna humanitárního ubytování, tzv. reubytování, je možné pouze ze závažných důvodů a změna se provádí v Centrech na podporu integrace cizinců. Při žádosti o změnu humanitárního ubytování je nutno dokázat existenci závažných důvodů (MV ČR frs.gov.cz, Státní humanitární ubytování, Změna státního humanitárního ubytování, 2024, [online]).

Situace ohledně válečného konfliktu na Ukrajině a přílivu uprchlíků do České republiky se neustále vyvíjí. K zajištění efektivní pomoci a ochrany uprchlíků je nezbytná včasná reakce a adaptace českých zákonů. Je nutné dbát na to, aby legislativa reflektovala aktuální potřeby a výzvy, a zároveň zajistila transparentnost, spravedlnost a efektivní fungování celého systému.

Je důležité, aby se do procesu tvorby a aktualizace zákonů aktivně zapojili relevantní aktéři, včetně státních orgánů, neziskových organizací a zástupců uprchlíků. Otevřená diskuse a sdílení poznatků ze všech stran je důležitá pro nalezení optimálních řešení a zajištění dlouhodobé udržitelnosti systému podpory uprchlíků v České republice.

Zároveň je nutné zdůraznit, že pomoc uprchlíkům je komplexní úkol, který vyžaduje nejen legislativní kroky, ale i aktivní zapojení celé společnosti. Je důležité, aby se i široká veřejnost aktivně podílela na integraci uprchlíků a budování inkluzivní společnosti.

V návaznosti na výše uvedené je důležité zmínit, že v současné době probíhá příprava novely zákona č. 65/2022 Sb., Zákon o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, tzv. Lex Ukrajina 7.

Tato novela si klade za cíl dále zdokonalovat a posilovat systém podpory uprchlíků v České republice, ale také jejich větší integraci do českého systému. Novela Lex Ukrajina 7 by měla být platná v druhé polovině roku 2024.

3 Analýza potřebnosti

Kapitola se zaměřuje na analýzu potřeb, které souvisejí s projektem Krizové bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině v Olomouci (dále jen projekt Krizové bydlení). Cílem této analýzy je identifikovat a popsat potřeby uprchlíků, s nimiž projekt bude pracovat, a potřeby samotného projektu.

Analýza potřebnosti je zásadním krokem v procesu plánování projektu. Pomáhá nám zajistit, aby projekt byl relevantní, efektivní a udržitelný. V rámci této analýzy využiji různé metody, jako je sběr dat, analýza rozhovorů s uprchlíky a sociálními pracovníky pracujícími s cílovou skupinou cizinců a uprchlíků z války na Ukrajině.

Výsledky analýzy potřebnosti budou sloužit jako základ pro návrh projektu. V návrhu projektu popíšu, jakým způsobem budou potřeby uprchlíků uspokojovány. Identifikace konkrétních potřeb umožní efektivnější plánování a realizaci aktivit, které zajistí hladký chod projektu.

3.1 Uprchlíci z války na Ukrajině v Olomouci

Válka na Ukrajině vyvolala humanitární krizi, která vedla k masivnímu přílivu uprchlíků do České republiky, z nichž se značná část usadila také v Olomouckém kraji, konkrétně ve městě Olomouc. Miliony lidí opustily své domovy a hledaly útočiště a zázemí v jiných zemí, včetně České republiky. Město Olomouc se stalo jedním z center pomoci ukrajinským uprchlíkům a aktivně se zapojilo do úsilí o jejich integraci do české společnosti.

Tato kapitola se zaměřuje na problematiku ukrajinských uprchlíků v Olomouci. V úvodu nejprve definuji základní pojmy týkající se sociálních služeb. Následně podrobněji rozeberu dostupné sociální služby pro cizince v Olomouci a projekty zaměřené na pomoc uprchlíkům z války na Ukrajině. Cílem této kapitoly je poskytnout komplexní přehled o této problematice a informovat o možnostech pomoci a integrace ukrajinských uprchlíků v Olomouci.

3.1.1 Sociální služby v Olomouci pro uprchlíky z války na Ukrajině – obsahová analýza

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách konkrétně §3a definuje sociální služby jako „Činnost nebo soubor činností podle tohoto zákona zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem začlenění nebo prevence sociálního vyloučení.“

Cizinci žijící v Olomouci mají k dispozici širokou škálu sociálních služeb, které jim napomáhají s integrací do české společnosti a zvládnutím každodenního života. Mezi ně řadíme informační a poradenské služby, sociální poradenství, kurzy českého jazyka psychosociální podporu, prací s dětmi a rodinami a další aktivity. Tyto služby jsou poskytovány jak státními, tak neziskovými organizacemi.

Sociální poradenství

Zákon o sociálních službách (108/2006 Sb.; §37, [online]) stanovuje, že sociální poradenství zahrnuje nejen poradenství základní, ale také odborné. *„Základní poradenství poskytuje osobám potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Základní sociální poradenství je základní činnost při poskytování všech druhů sociálních služeb.“*

Služby sociální péče

„Služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost, s cílem podpořit život v jejich přirozeném sociálním prostředí a umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti, a v případě kdy toto vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení.“ (Zákon č. 108/2006, §38, [online]).

Matoušek definuje sociální služby jako služby sloužící coby nástroj pomoci pro osoby, které se ocitly v nepříznivé životní situaci a potřebují podporu ve zvládání svých obtíží. Jejich cílem je zlepšit kvalitu života těchto lidí, ať už cestou jejich začlenění do společnosti, nebo ochranou společnosti před riziky, která z jejich situace plynou (Matoušek a kol., 2011, s. 9).

Krajské asistenční centrum pro pomoc uprchlíkům z Ukrajiny (KACPU)

Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině bylo zřízeno v březnu 2022, kde měli uprchlíci z války na Ukrajině možnost získat komplexní základní péči. V Krajském asistenčním centru pomoci Ukrajině bylo možné si vyřídit vízum dočasné ochrany, nahlásit adresu pobytu v Olomouckém kraji nebo využít krizového bydlení. Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině mělo taktéž zřízené dvě krizové linky, které fungovaly nonstop (Kraj pomáhá, V Olomouckém kraji bylo zřízeno Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině (KACPU), 2022, [online]).

Na zřízení a fungování krajského asistenčního centra pomoci Ukrajině v Olomouckém kraji se společně s krajským úřadem podíleli také Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje, policisté, záchranáři, pracovníci ministerstva vnitra a další organizace pomáhající uprchlíkům

z války. Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině sdružovalo veškerou pomoc uprchlíkům z Ukrajiny na jednom místě. Toto místo nezajišťovalo jen možnost udělení víz, krizového bydlení, ale také zajišťovalo psychosociální pomoc. Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině od 1.3.2022 fungovalo v nepřetržitém režimu 24/7 (HZS ČR, Válečným uprchlíkům pomáhá asistenční centrum, 2022, [online]).

Od 1.4.2023 přešla koordinace Krajských asistenčních center pomoci Ukrajině v celé České republice pod Ministerstvo vnitra. Také se omezil provoz na pondělí, středu, pátek a na dané hodiny. Krizové krátkodobé přístřeší bylo omezeno pouze na města Brno a Ostrava (MV ČR, frs.gov.cz, Změna struktury KACPU, 2023, [online]).

Tak jak se vyvíjí válka na Ukrajině a také příliv nových uprchlíků z války, tak se vyvíjela konkrétní pomoc uprchlíkům. Momentálně v tomto roce dochází k dalším změnám nejen ve fungování Krajských asistenčních center pomoci Ukrajině, ale také v humanitárním bydlení, kdy tyto změny budou popsány v kapitole tomu určené.

Centrum na podporu integrace cizinců pro Olomoucký kraj

Toto Centrum náleží mezi síť čtrnácti Center a jejich detašovaných pracovišť, které zřizuje Ministerstvo vnitra, Správa uprchlických zařízení. Centra v České republice začaly vznikat v návaznosti na „Koncepci integrace cizinců“ od roku 2009. Cílovou skupinou Centra jsou dlouhodobě legálně pobývající cizinci, osoby s mezinárodní ochranou, mezi které spadají azylanti a lidé užívající doplňkové ochrany. Mezi služby, které Centrum nabízí svým klientům, spadá odborné sociální poradenství, terénní sociální práce a sociokulturní kurzy, což je zajišťováno sociálními pracovníky nebo ve spolupráci s odborníky. Centrum dále nabízí právní poradenství, psychosociální poradenství, tlumočnické služby, kurzy českého jazyka, provoz internetového pracoviště a knihovnu, vzdělávací, kulturní a společenské akce (Integrační centra, Základní informace, 2024, [online]).

Se změnou zákona Lex Ukrajina VI. přešla na Centrum také povinnost řešit změnu ubytování ve státních humanitárních ubytováních, tzv. reubytování (MV ČR frs.gov.cz, Státní humanitární ubytování, 2024, [online]).

Charita Olomouc

Charita Olomouc poskytuje uprchlíkům z Ukrajiny potravinou a materiální pomoc, ale také oblečení, obuv, dětský sortiment a vybavení domácnosti (Olomouc Charita, Potřebuji pomoc мені потрібна допомога, 2024, [online]).

Krizová pomoc Charity Olomouc má za cíl poskytnout psychologickou podporu a sociální pomoc. Cílovou skupinou jsou lidé v akutní krizi, kteří se nachází v náročné životní situaci. Mezi krizové situace, které nedokážou lidé zvládnout sami, se řadí například domácí násilí, neočekávaná ztráta bydlení, živelné katastrofy, vztahové problémy nebo zhoršení psychického stavu. Charita Olomouc se ve své službě krizové pomoci snaží napomoci stabilizovat psychický stav jejich klientů. Služba je poskytována ve všech formách – ambulantní, terénní nebo pobytová, která je poskytována rodinám či dospělým, kteří přišli o bydlení (Charita Olomouc, Krizová pomoc, 2024, [online]).

Arcidiecézní charita Olomouc

Již před začátkem vypuknutí války na Ukrajině pomáhala Arcidiecézní charita Olomouc, která organizovala ozdravné pobyty pro děti zasaženy katastrofou v Černobylu, humanitární zásilky v podobě materiální pomoci. Arcidiecézní charita také zaštiťuje dobrovolnické aktivity. V Olomouci mohou uprchlíci využít možnost Studijního fondu, který podporuje vzdělávání dětí (Arcidiecézní charita Olomouc, Charita pro Ukrajinu, 2024, [online]).

Arcidiecézní charita Olomouc pořádá také několik sbírek nejen materiálních, ale také finančních na pomoc Ukrajině. Mezi další aktivity arcidiecézní charity Olomouc spadá také duchovní a psychologická podpora, která není jen pro uprchlíky, ale také pro veřejnost, dobrovolníky a pro pracovníky arcidiecézní charity Olomouc. Další aktivitou arcidiecézní Charity Olomouc je poradenství uprchlíkům a pomáhajícím osobám. Arcidiecézní charita Olomouc v této aktivitě zprostředkovává tlumočení, informace k legislativě, pomoc při získání práce, vzdělání a další (Arcidiecézní charita Olomouc, Naše pomoc – válka na Ukrajině, 2024, [online]).

Člověk v tísni – Olomouc

Člověk v tísni poskytuje převážně terénní služby pro své klienty, kterými jsou nejen dospělí, ale také děti. Nejenže ukrajinským dětem nabízí Člověk v tísni individuální doučování, ale dospělým zase individuální a rodinné poradenství. Dalšími službami, které Člověk v tísni nabízí je dluhové poradenství a resocializační program. Jednou z nejčastějších zakázek terénního programu tvoří oblast bydlení, tj. hledání nebo řešení možné ztráty bydlení v důsledku ztráty příjmů. Nejen pro uprchlíky z války na Ukrajině, ale také pro všechny své klienty nabízí Člověk v tísni komunitní Klub pro setkávání. V Klubu se propojují kultury,

realizují se aktivity a klienti mají možnost se vzájemně setkat a podporovat (Člověk v tísni, Naše služby poskytované v Olomouci, 2024, [online]).

Rodinné centrum Provázek

Rodinné centrum má několik dní v týdnu určených pro ukrajinské rodiny, kdy v rodinném centru jsou připravené aktivity pro maminky s dětmi, které zahrnují také kurzy českého jazyka. Aktivity jsou určeny pro maminky s dětmi ve věku 0-6 let. Mimo tyto aktivity nabízí rodinné centrum Provázek také sociální poradenství zahrnující pomoc s hledáním a vybavením bytu, asistenci na úřadech, potravinovou a materiální pomoc, bezpečné místo pro setkávání a sdílení rodin a také psychologickou pomoc (Rodinné centrum Provázek, Ukrajinské rodiny, 2024, [online]).

Středisko sociální prevence Olomouc

Tým koordinace integrace uprchlíků z Ukrajiny v Olomouckém kraji se zasazuje o hladký průběh adaptace a začlenění uprchlíků do české společnosti. Podporují spolupráci mezi organizacemi a institucemi, které se na tomto procesu podílejí a usilují o vytvoření harmonického soužití všech komunit v regionu. Pomoc ze strany střediska sociální prevence zahrnuje podporu obcím a dalším subjektům, lokální koordinaci, která je zajišťována nejen českými koordinátory, ale také ukrajinsky mluvícím koordinátorem. Středisko poskytuje individuální pomoc jednotlivým uprchlíkům z Ukrajiny a jejich rodinám v nepříznivé životní situaci, podporuje ukrajinskou komunitu. Koordinační tým buduje propojenou síť spolupracujících organizací v Olomouckém kraji, která umožňuje sdílet informace, koordinovat aktivity a usnadňovat uprchlíkům přístup k potřebným službám. Dále středisko sociální podpory spolupracuje na národní úrovni s koordinátorkou pro lidská práva Mgr. Klárou Šimáčkovou Laurenčíkovou (Středisko sociální prevence Olomouc, Koordinace integrace uprchlíků z Ukrajiny, 2024, [online]).

Lex Ukrajina a další legislativní kroky pomohly vytvořit základní rámec pro pomoc uprchlíkům. Humanitární dávka, humanitární ubytování a další formy podpory jsou nezbytné pro zajištění základních potřeb uprchlíků. Důležitou roli hrají i neziskové organizace a dobrovolníci, kteří poskytují širokou škálu služeb a aktivit.

Integrace uprchlíků do české společnosti v Olomouci bude dlouhodobý proces, který si bude vyžadovat trpělivost a spolupráci všech. Je důležité, abychom se zaměřili na budování

inkluzivní a respektující společnosti, ve které se uprchlíci budou cítit vítáni a budou mít možnost plně se zapojit do života v Olomouci.

V této podkapitole byly rozepsány všechny dostupné sociální služby pro uprchlíky v Olomouci. Bylo zjištěno, že v oblasti bydlení je poskytována pomoc převážně s hledáním bydlení. Výjimku tvoří Charita Olomouc, která nabízí krizovou pomoc včetně krizového bydlení a Centrum na podporu integrace cizinců, které zajišťuje reubytování uprchlíku v rámci humanitního ubytování. Toto ubytování je dostupné pro uprchlíky v ochranné lhůtě 150 dní pro nově příchozí či pro uprchlíky spadající do zranitelných skupin.

Tato analýza ukázala, že existuje jen jedna služba, která dokáže zajistit okamžité krizové bydlení a tou je Charita Olomouc. Další ubytování může zajistit Centrum na podporu integrace cizinců, ale pouze zranitelným osobám a při potřebě reubytování. Není zde další služba, která by mohla poskytnout okamžitou pomoc. Z mých vlastních zkušeností je krizová pomoc Charity Olomouc pouze na maximální dobu čtrnáct dní a byt není bezbariérový. Celá tato situace s krizovými byty a službami pro uprchlíky z války představuje významnou mezeru v dostupných službách.

K posílení podpory uprchlíků by bylo vhodné zvážit rozšíření kapacit krizového bydlení a posílení spolupráce mezi městem a neziskovými organizacemi poskytujícími sociální služby. To by mohlo zahrnovat hledání nových zdrojů financování, školení pro sociální pracovníky a zvyšování povědomí o dostupných službách mezi uprchlíky.

3.2 Primární data

V rámci mého výzkumu jsem zvolila polostrukturované rozhovory, protože umožňují flexibilitu při zkoumání osobních zkušeností a názorů respondentů, zatímco poskytují dostatečnou strukturu pro srovnání odpovědí. Polostrukturovaných rozhovorů se zúčastnilo šest uprchlíků z Války na Ukrajině a sedm sociálních pracovníků pracující s cílovou skupinou cizinci a uprchlíci z války na Ukrajině.

Rozhovory s uprchlíky byly v případě potřeby vedeny s pomocí tlumočnice z ukrajinského do českého jazyka, aby byla zajištěna přesnost a srozumitelnost komunikace. Rozhovory jsou přepsány a jsou součástí této práce jako příloha. Data byla anonymizována, aby byla zajištěna ochrana soukromí všech účastníků.

Tyto rozhovory poskytly hluboký vhled do potřeb a výzev, kterým uprchlíci čelí v oblasti bydlení a pomohly identifikovat klíčové oblasti. V daných oblastech lze zlepšit podporu uprchlíků.

3.2.1 Interpretace dat

Polostrukturovaných rozhovorů se zúčastnilo šest uprchlíků z války na Ukrajině a sedm sociálních pracovníků ze státních i neziskových organizací pracující s uprchlíky. Uprchlíci byli osloveni na sociální síti Facebook ve skupině Olomouc helps Ukrain. V komentářích reagovala jedna Ukrajinka, ostatní uprchlíci se ozvali do soukromé zprávy. Celkově se výzkumu zúčastnili dva muži a čtyři ženy z řad uprchlíků. Na příspěvek ve skupině reagovala také jedna sociální pracovnice, která se chtěla výzkumu zúčastnit. Další sociální pracovníci byli osloveni individuálně. Mezi sociálními pracovníky bylo šest žen a jeden muž.

Respondenti uprchlíci z války na Ukrajině

Uprchlíkům byly pokládány následující otázky, které byly v případě potřeby rozvedeny či doplněny. První otázka měla za úkol zjistit, jak dlouho jsou uprchlíci v České republice, z jaké části Ukrajiny pochází a kolik je jim let. Uprchlíci, kteří se rozhovorů zúčastnili pochází z Chersonské, Kyjevské, Charkovské a Zakarpatské oblasti, graf níže zobrazuje procentuální zastoupení každé oblasti původu respondentů. Věkově se pohybují v rozmezí 20–49 let, a jsou v České republice sami, s partnerem, rodičem nebo rodinou. Nejdéle jsou tady uprchlíci od začátku války, tj. okolo dvou a půl let, nejkratší dobu jsou zde dva respondenti, pouze šest měsíců. V České republice je 50 % respondentů legálně zaměstnaných a 50 % je nezaměstnaných, přičemž mezi nezaměstnanými jsou nově příchozí uprchlíci, kteří si ještě práci nenašli anebo matka starající se o malé dítě.

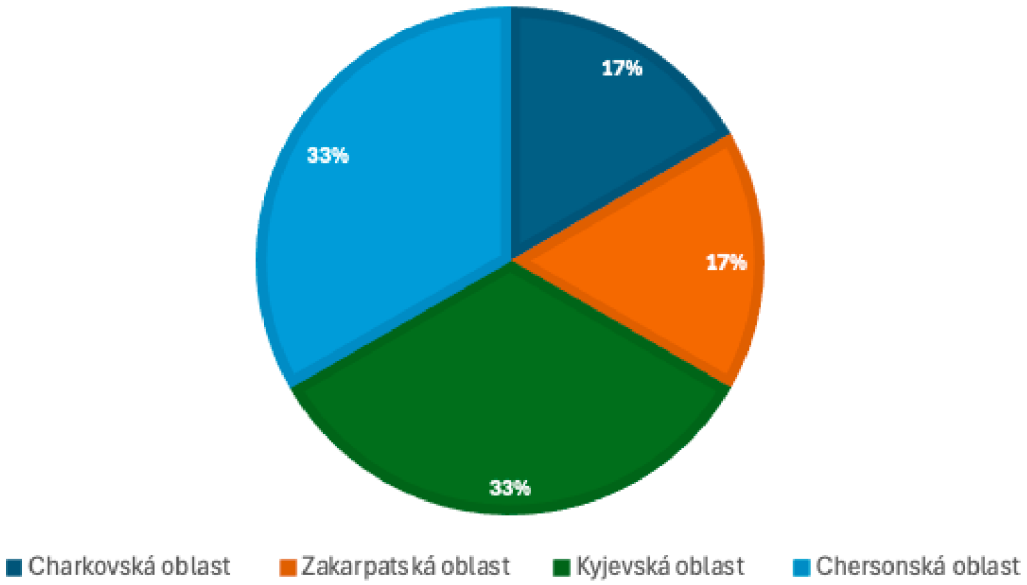

Obrázek 2: Graf oblast původu respondentů

Druhá otázka zjišťovala, kde aktuálně uprchlíci bydlí, zda stále bydlí v humanitárním ubytování od státu (HUMPO) nebo se osamostatnili a našli si bydlení mimo humanitární bydlení. Jeden z respondentů bydlí se svou matkou na ubytovně, která je rozložena jako byty 1kk a bydlí zde z toho důvodu, že toto bydlení zajistil matčin zaměstnavatel. Respondent by se rád osamostatnil a již s matkou nebydlel. Další respondentka bydlí ve sdíleném bytě s jinou rodinou, protože si nemůže komerční bydlení dovolit, jelikož je matka samoživitelka. Jedna z respondentek se kvůli stěhování z Čech na Moravu dostala do krizové situace a musela se uchýlit k ubytování na azylovém domě. V obrázku grafu níže můžeme vidět, že nejvíce dotazovaných respondentů bydlí přes systém humanitárního ubytování tzv. HUMPO a nejméně respondentů bydlí na ubytovně.

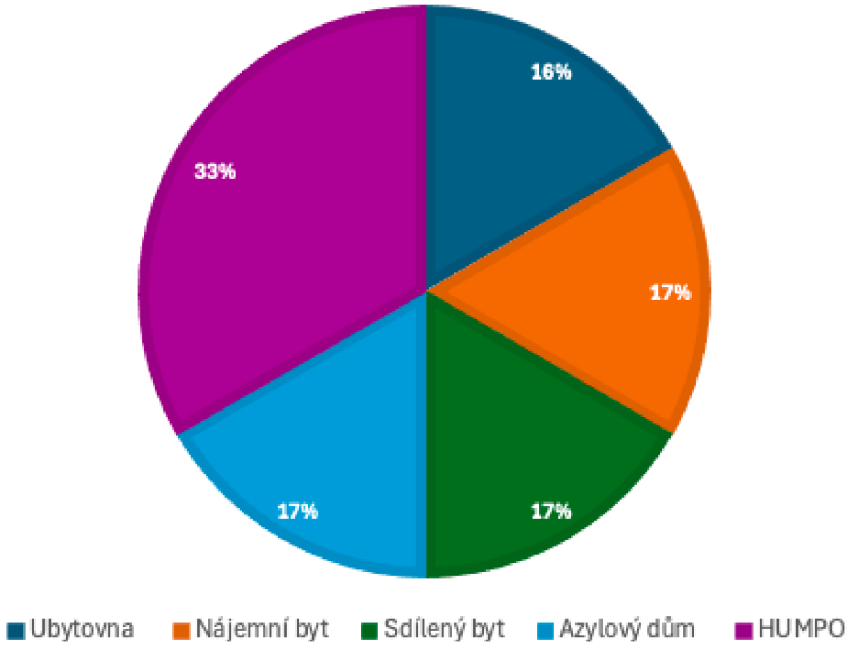

Obrázek 3: Graf způsob ubytování respondentů

Další část rozhovorů se zaobírala tím, jaké byly zkušenosti respondentů s hledáním bydlení po příjezdu do České republiky, co bylo jejich největší překážkou v hledání bydlení a jaké jsou jejich potřeby v oblasti bydlení. Zároveň jsem se také dotazovala na to, zda jim někdo s hledáním bydlení pomohl a jaké jsou jejich finanční možnosti v této oblasti.

Respondenti uvedli, že jim s hledáním bydlení pomohli kamarádi, rodina, organizace nebo jim bylo bydlení přiděleno formou humanitárního ubytování. Respondenti často hledají bydlení přes známé, webové stránky nebo na Facebooku, jen dvou respondentům pomohly s hledáním bydlení organizace, které se zabývají pomoci uprchlíkům. Většina respondentů se shoduje v tom, že jejich hlavní potřebou je najít samostatné bydlení, aby nemuseli dále být

na ubytovně, s rodinou, pokud se chtějí osamostatnit nebo aby mohli opustit azylový dům. Nejčastěji hledají bydlení o velikosti 1kk, 1+1, 2kk nebo 2+1, tak, aby to pro ně bylo vyhovující, ale zároveň finančně snesitelné.

Respondenti také uvádí, že je pro ně náročné uhradit kauci, první nájem, platbu za energie, služby, a ještě poplatek realitnímu makléři. Na všechny tyto poplatky musejí často šetřit nebo si půjčit od rodiny, kamarádů. Měsíčně mají možnost platit nájem včetně všech poplatků v rozmezí 10.000 Kč – 22.000 Kč za měsíc.

Z rozhovorů vyplynulo, že 50 % respondentů vnímá jako překážku v nalezení bydlení nedostatek financí, což zobrazuje také graf na obrázku níže. Další častou překážkou je neochota majitelů pronajmout byt Ukrajincům. Respondenti se také setkali s tím, že po nich požadoval majitel ukázat pracovní smlouvu, kterou respondenti neměli, a proto je majitel odmítl vzít do nájmu. Jedna respondentka uvedla, že jim majitel bytů sdělil, že je nevezme do pronájmu, protože pracuje jen partner respondentky a ona je doma s tříletým dítětem.

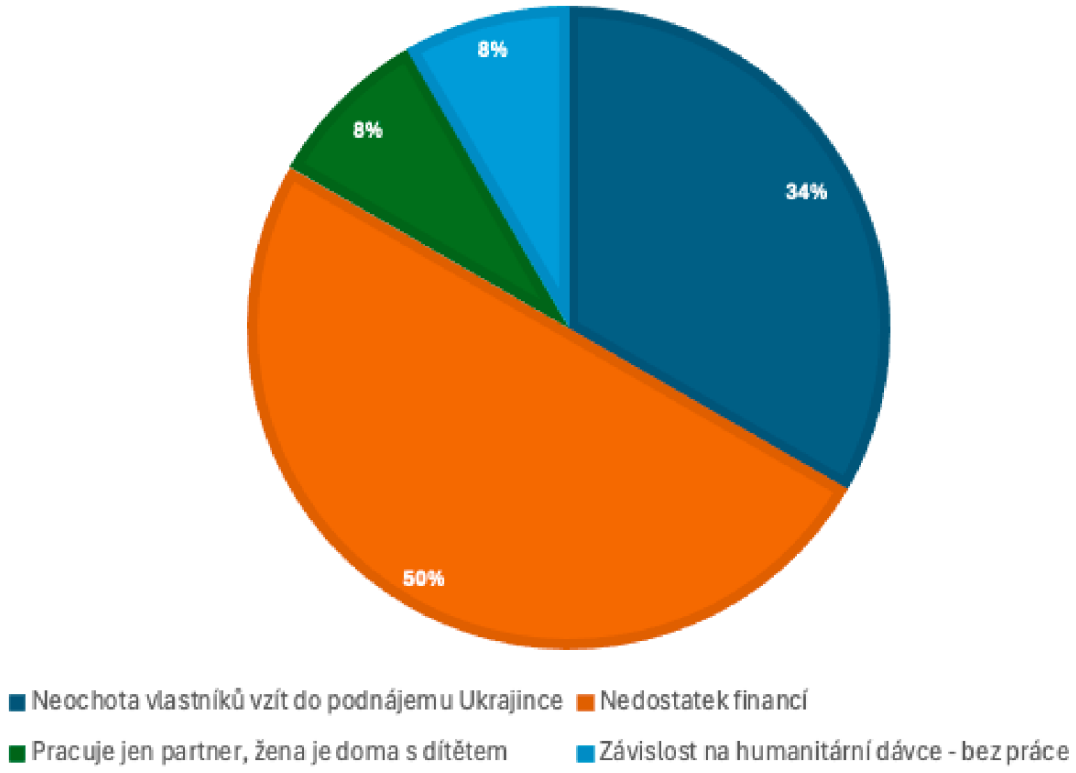

Obrázek 4: Graf překážky při hledání bydlení

Respondenti sociální pracovníci pracující s cizinci a uprchlíky

V první otázce jsem se dotazovala respondentů, jak dlouho pracují s uprchlíky z války na Ukrajině. 57 % respondentů pracuje s uprchlíky od začátku války, tj. cca 2,5 roku. Další respondenti pracují s uprchlíky 1,5 – 2 roky.

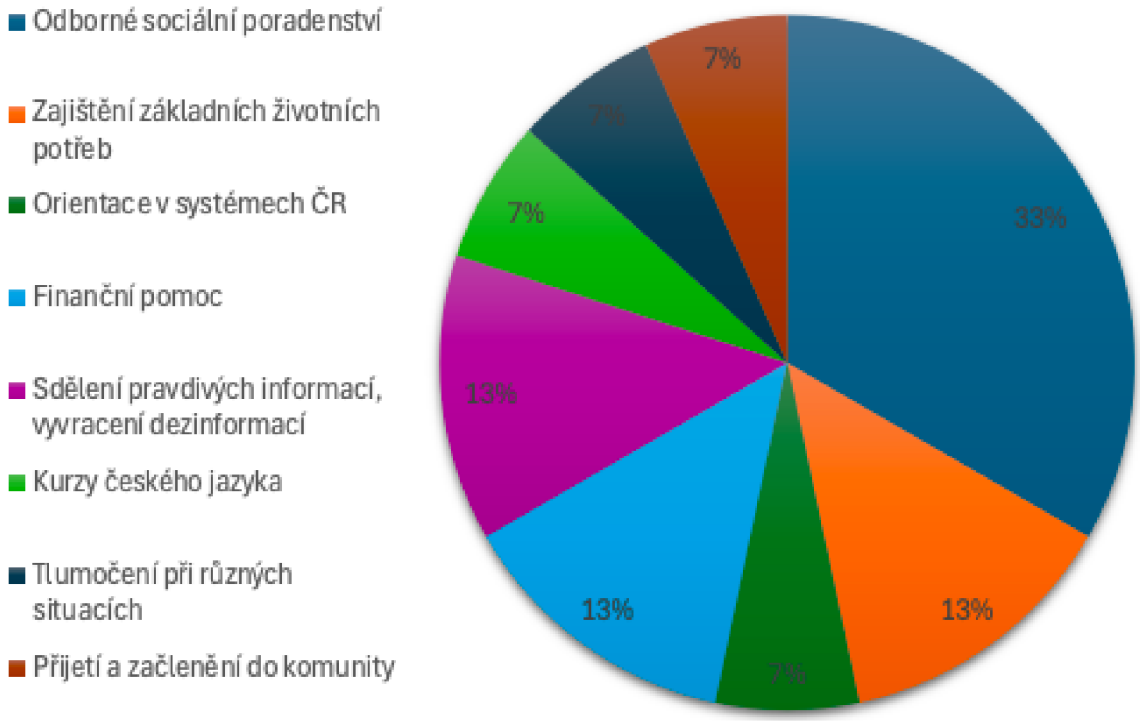

Obrázek 5:Graf oblasti potřeby pomoci uprchlíkům

Druhá otázka byla zaměřena na zjištění nejdůležitější pomoci uprchlíkům. Většina sociálních pracovníků se shodla na tom, že nejdůležitější je poskytnout odborné sociální poradenství. Mezi odpověďmi se také opakovala finanční pomoc, sdělení pravdivých informací, vyvracení dezinformací. Další zmiňovanou potřebou bylo zajištění základních potřeb a orientace v systémech České republiky. Obrázek grafu zobrazuje oblasti potřeby pomoci uprchlíkům, kdy z rozhovorů vyplynulo, že nejvíce je potřebné odborné sociální poradenství, zajištění základních potřeb a finanční pomoc.

Další část otázek se věnovala hlavním potřebám uprchlíků v oblasti bydlení, hodnocení dostupnosti bydlení v Olomouci pro uprchlíky a co by mohlo pomoci zlepšit situaci uprchlíků při hledání bydlení. Respondenti odpovídali na to, jaké jsou největší překážky v oblasti bydlení pro uprchlíky, jak překážky zmírnit nebo odstranit a jak pomoci s jejich překonáním. Poslední otázkou bylo, zda je současná kapacita krizového bydlení v Olomouci dostačující.

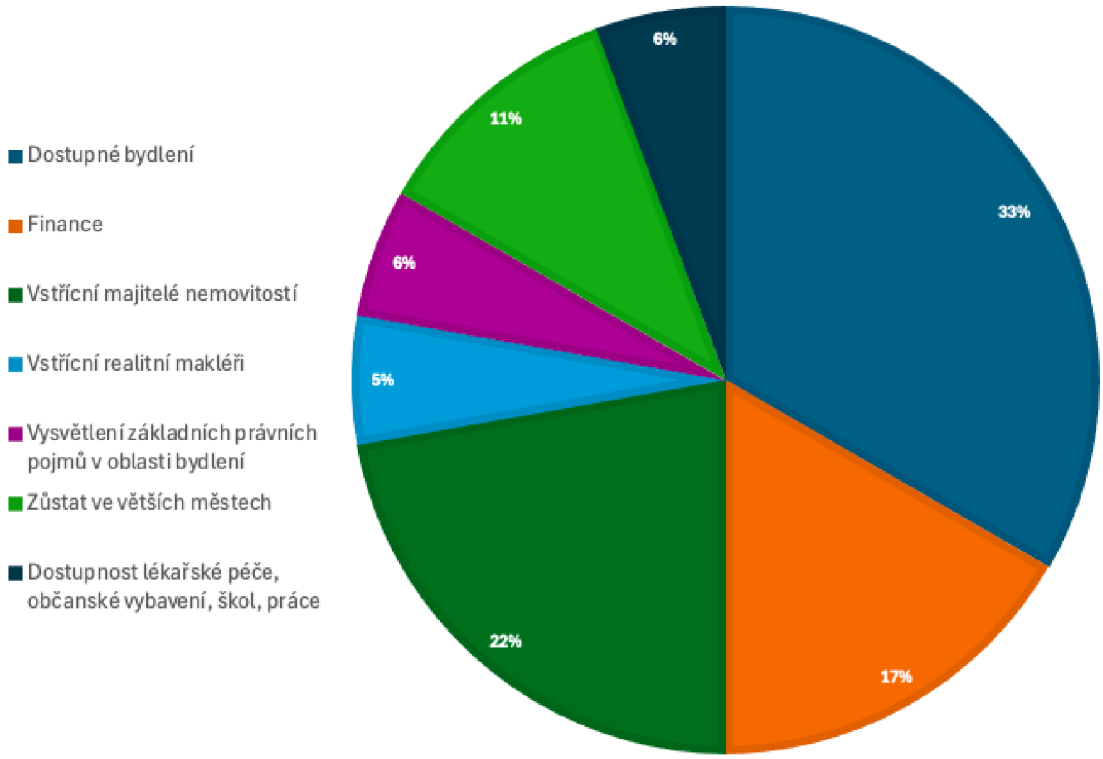

Obrázek 6: Graf hlavních potřeb uprchlíků v oblasti bydlení

Respondenti uvádějí, že mezi hlavní potřebu uprchlíků v oblasti bydlení patří dostupné bydlení a vstřícný majitel nemovitosti, viz obrázek výše. Dále řadí mezi hlavní potřeby dostatek financí, vstřícné realitní makléře, možnost setrvání ve větších městech, vysvětlení základních právních pojmů v oblasti bydlení a dostupnost lékařské péče, občanské vybavenosti, škol a práce.

Na otázku dostupnosti bydlení v Olomouci pro uprchlíky odpovědělo 71 % respondentů tak, že je bydlení nedostačující, a 29 % respondentů, že bydlení je dostatek, ale finančně je nedostupné nebo nevyhovující, tak jak ukazuje obrázek grafů níže. Při otázce na kapacitu krizových bytů odpovědělo 86 % respondentů, že je kapacita nedostačující, a 14 % respondentů, že je kapacita proměnlivá. Respondenti uvádějí, že kapacita bydlení není dostatečná a pokud se uprchlíci dostanou na ubytovny, je pro ně často obtížné se z nich dostat. Ubytovny v Olomouci jsou drahé a uprchlíkům následně nezbývají peníze, které by mohli šetřit na nájem, kauci, poplatek makléři. Jedna z respondentek také uvádí, že se setkává s tím, že pokud je na krizovém bytě či lůžku volná kapacita, mají přednost Češi před cizinci

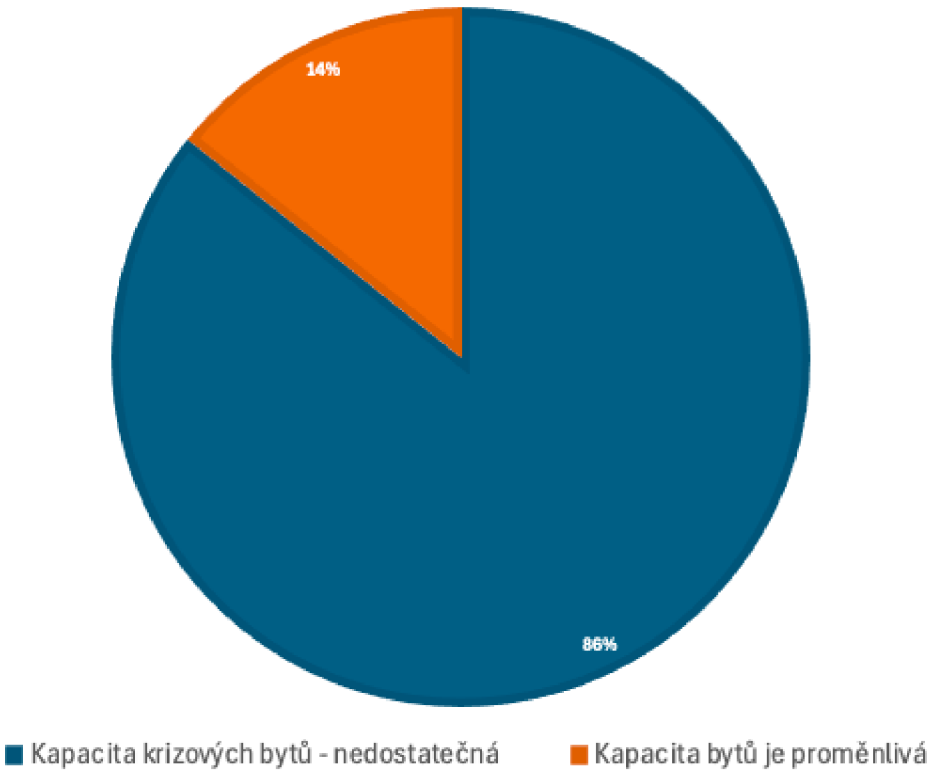

Obrázek 8: Kapacita krizových bytů

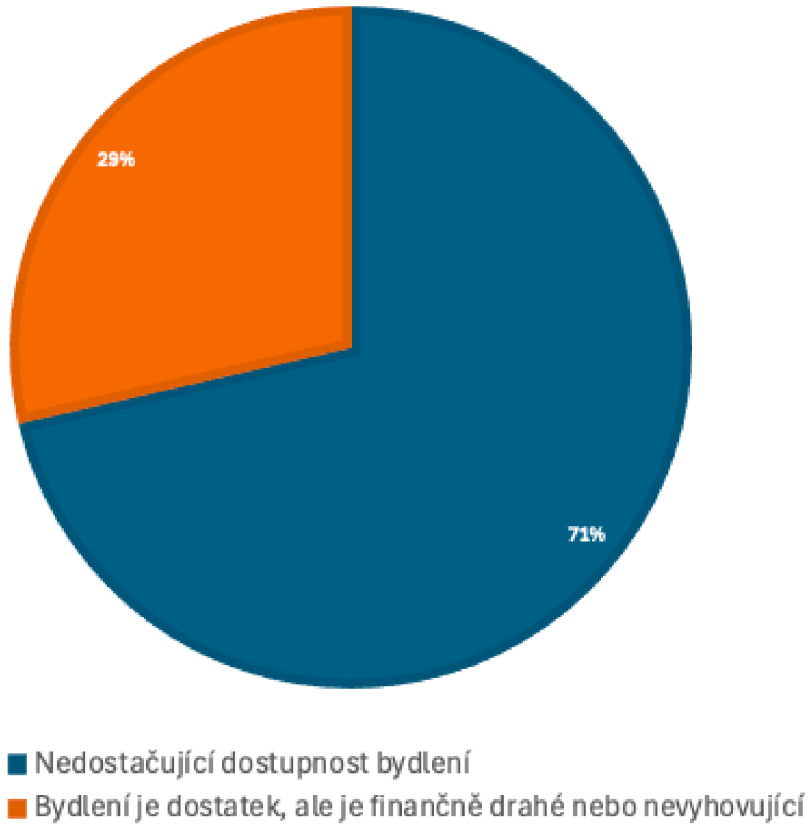

Obrázek 7: Kapacita ubytování v Olomouci

Mezi hlavní překážky řadí respondenti ceny komerčních bytů a vysoké kauce, obrázek grafu níže ukazuje procentuální zastoupení všech indikovaných překážek v oblasti bydlení u uprchlíků. Dalšími překážkami jsou ceny energií a služeb, neochota majitelů pronajímat byty Ukrajincům, jazyková bariéra, závislost na humanitární dávce a špatná pověst Ukrajinců. Jedna z respondentek také uvádí jako překážku nedostatečnou motivaci ze strany uprchlíků. Respondentka uvádí, že není ideálním řešením spoléhat se pouze na systémové řešení a je potřeba, aby se uprchlík participoval a převzal odpovědnost za svou životní situaci a aktivně se podílel na jejím řešení. Zároveň další respondentka uvádí, že systémové řešení v oblasti bydlení není nutné jen pro cílovou skupinu cizinců a uprchlíků, ale také v dalších cílových skupinách.

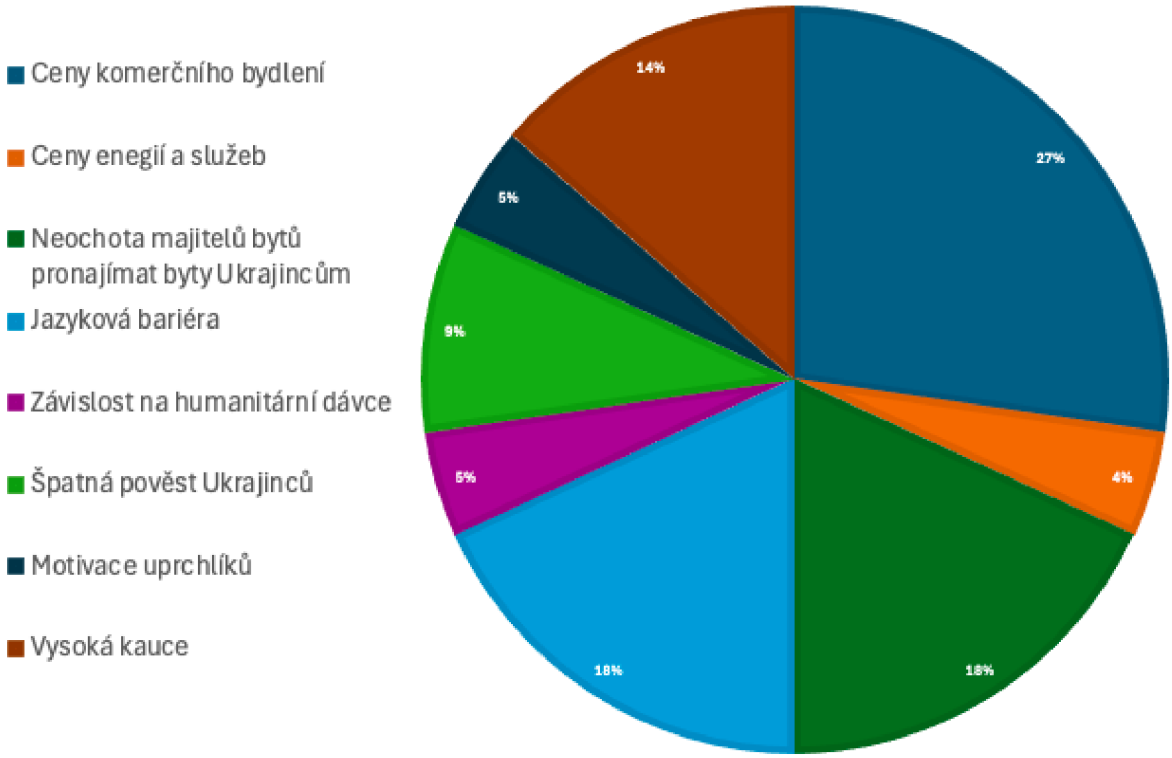

Obrázek 9: Graf překážky v oblasti bydlení u uprchlíků

Respondenti také navrhli možnosti řešení situace v oblasti bydlení, aby se pomohlo uprchlíkům z války na Ukrajině. Mezi nejčastější zmiňované formy pomoci patří projekty Dostupné bydlení, projekt Housing First, bezúročné půjčky, systémové řešení, zapojení neziskových organizací do projektu AMIF[1], rozvoj dostupného bydlení, finanční pomoc a také realitní kancelář s ukrajinsky hovořícími makléři.

[1] Projekt AMIF, financovaný Ministerstvem vnitra ČR a Evropskou unií, se zaměřuje na poskytování pomoci držitelům dočasné ochrany, kteří dlouhodobě pobývají v hromadných ubytovacích kapacitách humanitárního ubytování, s cílem přechodu do soukromého ubytování (MVČR, 18. výzva OP AMIF – Specifická akce: podpora bydlení vysídlených osob z Ukrajiny, 18. výzva AMIF, [online]).

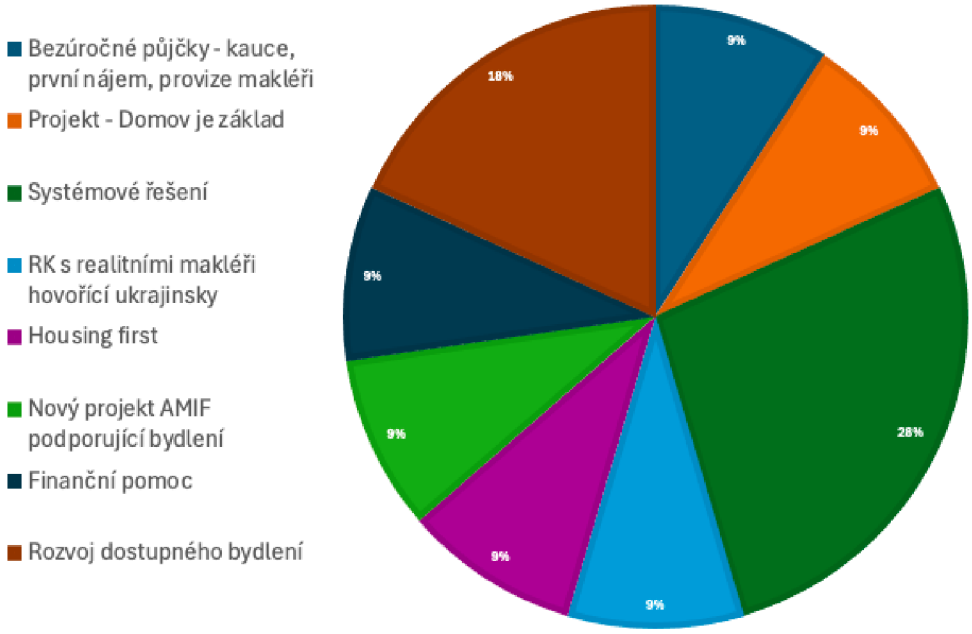

Obrázek 10: Graf možnosti pro zlepšení problematiky bydlení pro uprchlíky

3.2.2 Shrnutí

Rozhovory zahrnovaly šest ukrajinských uprchlíků a sedm sociálních pracovníků, kteří pracují s uprchlíky. Hlavním cílem bylo zjistit klíčové potřeby a překážky, kterým uprchlíci čelí, zejména v oblasti bydlení, a také získat názory sociálních pracovníků.

Mezi hlavní zjištění spadá, že 57 % pracovníků pracuje s uprchlíky od začátku války, tj. cca 2,5 roků, což potvrzuje jejich odbornost pro daný výzkum.

Klíčovými potřebami uprchlíků je poskytnutí odborného sociálního poradenství, finanční pomoc a sdělování informací, zajištění základních potřeb a orientace v systémech České republiky.

V oblasti bydlení jsou hlavními potřebami dostupné bydlení, vstřícní majitelé nemovitostí, dostatek financí, možnost setrvat ve větších městech a vysvětlení základních právních pojmů v oblasti bydlení.

71 % respondentů uvedlo, že dostupnost bydlení je nedostačující a mezi hlavní překážky v oblasti bydlení patří vysoké ceny nájemních bytů a kaucí, jazyková bariéra, špatná pověst Ukrajinců a neochota majitelů pronajímat byty Ukrajincům. 86 % respondentů uvedlo, že kapacita krizových bytů je nedostačující.

Interpretace dat poukazuje na významné výzvy a potřeby ukrajinských uprchlíků v oblasti bydlení a integrace v České republice. Kromě finančních překážek a nedostatečných kapacit

krizových bytů jsou klíčovými problémy neochota majitelů pronajímat byty Ukrajincům a také jazyková bariéra. Řešení těchto problémů vyžaduje kombinaci systémových změn, finanční pomoci, aktivního zapojení neziskových organizací a vytvoření více krizových bytů.

3.3 Sekundární data – analýza sociálních sítí

Jako aktivní uživatelka sociálních sítí jsem provedla vlastní průzkum na sociální síti Facebook. Tato platforma nabízí několik skupin zaměřených na Ukrajince v Olomouci nebo skupiny týkající se bydlení v Olomouci. V těchto skupinách se často objevují dotazy o nalezení bydlení ze stran Ukrajinců, zda se jedná o uprchlíky nelze posoudit, ale většina Ukrajinských skupin vznikla až v době války na Ukrajině, takže předpokládám, že jsou v ní povětšinou uprchlíci hledající pomoc. Dotazy na ubytování jsou často kladeny stejnými osobami v různých časových obdobích, ale vždy se stejným záměrem – najít vhodné bydlení a zajistit si střechu nad hlavou.

Ukrajinci nehledají pouze byty, ale také samostatné pokoje, ať už jako pracující jednotlivci nebo studenti. Přestože tyto dotazy jsou časté, autoři se často nedočkají žádných odpovědí v komentářích ani jiných reakcí, jakou jsou „lajky“ nebo emotikony.

Celkově jsem zaznamenala čtrnáct příspěvků včetně anonymních příspěvků, v období od června 2024 do půlky července 2024. Z celkového počtu příspěvků bylo osm příspěvků bez jakékoliv reakce, tři příspěvky obsahovaly odkaz na webové stránky či označení jiné osoby a tři příspěvky nabízely byty. Nabídky bytů vždy poskytuje stejný profil, který nabízí nejen bydlení, ale také zaměstnání.

Výzkum byl proveden v následujících skupinách**: Olomouc helps Ukraine, Українці в Оломоуц ua.cz, Оломоуц. Афиша, bydlení OLOMOUC / spolubydlení, pronájmy a prodej**. Tento průzkum odhalil nedostatek aktivní podpory a komunikace v těchto online komunitách, což naznačuje, že nalezení bydlení je pro uprchlíky v Olomouci značně obtížné.

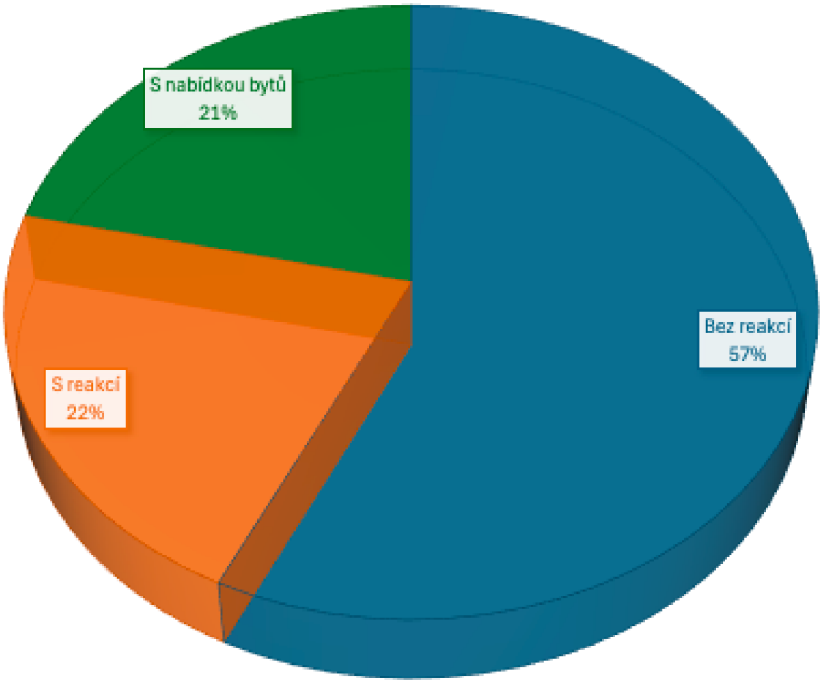

Obrázek 11: Graf – příspěvky na sociální síti Facebook

3.4 Závěr analýzy potřebnosti

Analýza potřebnosti projektu ukázala, že existuje naléhavá potřeba pomoci uprchlíkům, kteří se nacházejí v krizové situaci ohledně bydlení. Hlavní zjištění analýzy potřebnosti zahrnují následující body:

1) **Nedostatek dostupného bydlení:** Nabídka dostupného bydlení v Olomouci, ať už městských nebo komerčních bytů, nedostačuje k uspokojení poptávky ze strany uprchlíků.

2) **Nedostatek krizových bytů pro cizince:** Uprchlíci čelí výzvám při hledání krizového bydlení v Olomouci. Existuje zjevný nedostatek bezpečných ubytovacích možností pro tuto specifickou cílovou skupinu.

3) **Potřeba odborného poradenství:** Je nezbytné zajistit uprchlíkům odborné sociální poradenství, které by jim pomohlo s orientací v novém prostředí, hledání trvalého bydlení, zaměstnání, vzdělávacích možností a integrací do společnosti. Důležité je také porozumění českým zákonům týkajících se nájemních a podnájemních smluv.

4) **Krizová situace uprchlíků:** Mnoho uprchlíků žije v provizorních a nevyhovujících podmínkách na ubytovnách, čelí riziku ztráty bydlení nebo aktivně hledají nové bydlení s omezeným úspěchem.
5) **Podpora komunitní integrace:** Projekt by měl klást důraz na podporu integrace uprchlíků do místní komunity, což může výrazně přispět k posílení sociální koheze a vzájemné tolerance.
6) **Spolupráce s místními a mezinárodními organizacemi:** Klíčovým prvkem úspěšné implementace projektu je spolupráce se stávajícími sociálními službami a mezinárodními organizacemi, což zajistí dostatečnou podporu pro uprchlíky.

Vzhledem k identifikovaným potřebám je nezbytné, aby projekt přinášel systematická opatření a řešení, která budou odpovídat specifickým potřebám uprchlíků a přispívat ke zlepšení jejich životní situace. Důležitým aspektem bude také monitorování a evaluace projektu, aby se zajistila jeho efektivita a udržitelnost v dlouhodobém horizontu

4 Projektový záměr

4.1 Cíl projektu

Projekt Krizové bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině v Olomouci reaguje na jednu z největších humanitních krizí v Evropě, kterou vyvolala válka na Ukrajině. Tato krize přivedla tisíce lidí do České republiky, včetně města Olomouce, které se nyní potýká s významnými výzvami při poskytování podpory těmto uprchlíkům, zejména v oblasti bydlení. Uprchlíci přicházejí do neznámého prostředí, často bez základního zázemí, což vytváří naléhavou potřebu pro efektivnější řešení krizového bydlení.

Cílem tohoto projektu je poskytnout dočasné krizové bydlení alespoň pro 50 ukrajinských uprchlíků a odborné sociální poradenství v oblasti bydlení alespoň 70 uprchlíkům v Olomouci během jednoho roku. Tím se podpoří jejich základní životní potřeby a usnadní jejich integraci do místní komunity. Projekt se zaměřuje na vytvoření bezpečného a důstojného prostředí pro uprchlíky, kde mohou překlenout náročné životní období a postupně se začlenit do společnosti.

Projekt je plánován na dobu jednoho roku s možnosti prodloužení v závislosti na vývoji situace a dostupnosti financování. Hlavní aktivity zahrnují vybavení a provoz krizových bytů, poskytování odborného sociálního poradenství, které uprchlíkům pomůže s orientací v novém prostředí, hledání práce, vzděláním a dalšími aspekty potřebnými pro jejich soběstačnost.

Financování projektu bude zajištěno z darů od sponzorů, grantů Evropské unie a nadací. Tyto finanční zdroje umožní realizovat všechny plánované aktivity a zajistit, že pomoc bude dostupná pro co největší počet potřebných uprchlíků.

Realizace tohoto projektu je nezbytným krokem k poskytnutí adekvátní pomoci těm, kteří byli nuceni opustit své domovy kvůli válečnému konfliktu a hledají nové možnosti pro svůj život. Projekt se zaměřuje na propojení uprchlíků s místními komunitami a službami, čímž podporuje jejich dlouhodobou integraci do české společnosti a jejich soběstačnost. Uprchlíci tak získají nejen střechu nad hlavou, ale také potřebnou podporu pro začátek nového života v bezpečném a přátelském prostředí.

Projekt Krizové bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině v Olomouci reaguje na tuto potřebu tím, že nabízí dočasné krizové bydlení a odborné sociální poradenství pro uprchlíky, kterým hrozí ztráta bydlení.

Tento úvod poskytne přehled o samotném projektu, jeho popis, popis krizových bytů, jejich umístění, cenu za krizové bydlení, ale také personální zajištění či situování krizových

bytů. Projekt je nezbytným krokem k poskytnutí adekvátní pomoci těm, kteří byli nuceni opustit své domovy kvůli válečnému konfliktu a hledají nové možnosti pro svůj život.
Projektový záměr nese pracovní název Krizové bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině v Olomouci.

Posláním projektu Krizové bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině ve městě Olomouc je zajistit ukrajinským uprchlíkům v Olomouci důstojné a bezpečné dočasné ubytování, které jim pomůže překlenout náročné životní období a zároveň pomůže s integrací do české společnosti.

Projekt se zaměřuje na poskytnutí kvalitního a dostupného ubytování, které pomůže uprchlíkům se cítit vítaní a v bezpečí. Krizové bydlení nabízí usnadnění integrace uprchlíků do české společnosti prostřednictvím propojení s místními komunitami a službami. Vizí projektu je podpořit soběstačnost uprchlíků a jejich dlouhodobou integraci do společnosti.

Mezi hlavní principy projektu Krizového bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině ve městě Olomouc je humanitární pomoc, která zahrnuje uspokojení základních potřeb uprchlíků a ochranu jejich důstojnosti a bezpečnosti. Princip solidarity mezi majoritní společností a uprchlíky nelze opomenout. Do posledních principů spadají princip respektu ke kulturní rozmanitosti a individuálním potřebám uprchlíků a také princip udržitelnosti. Projekt se snaží o efektivní využívání dostupných zdrojů a o podporu dlouhodobé integrace uprchlíků do majoritní společnosti. Každý člověk si zaslouží žít důstojně, v bezpečí a dostat pomocnou ruku, když o ní požádá.

Projekt Krizové bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině v Olomouci je jedinečný a časově ohraničený projekt s cílem zajistit dočasné ubytování a podporu ukrajinským uprchlíkům v Olomouci. Hlavní aktivity tohoto projektu budou vybavení bytů pro krizové bydlení a provoz krizového bydlení. Projekt je navržen na dobu jednoho roku s možností prodloužení v závislosti na vývoji situace a dostupnosti financování. Projekt bude financován z darů od sponzorů, grantů Evropské unie a nadací.

Hlavními indikátory naplnění cíle projektu bude zajistit dočasné ubytování pro 50 uprchlíků a poskytnutí odborného sociálního poradenství v oblasti bydlení alespoň 70 uprchlíkům.

Svozilová (2016, [online]) říká, že na rozdíl od pouhého sledu úkolů, projekt představuje řízený proces s jasně definovaným začátkem a koncem, zároveň se řídí striktními pravidly a regulacemi, které zajišťují dosažení požadovaných cílů. Křivánek (2019, [online]) se zaobírá významem slova projekt a jeho latinským původem ve slově *projectum,* které značilo návrh, rozvrh nebo plán. V minulosti byl projekt písemný, statický dokument, ale postupem času

se jeho význam slova rozšířil a přechází k samotné akci. Nejedná se tedy jen o projekt v dokumentové formě, ale dochází k jeho realizaci, která ma za cíl změnit stávající stav, buď jej vylepšit, přidat či odebrat něco (Křivánek, 2019, [online]).

Formulace cílů se může zdát jako jednoduchý úkol, ale často tomu tak není. Nejde jen o technický popis cílového stavu, ale pochopení všeho, co má být výstupem projektu, jaký bude mít projekt účel a za jakých podmínek bude cíl naplněn. Užitečným nástrojem pro dobré definování cíle je tzv. metoda SMART (Doležal, Máchal, Lacko a kol., 2012 [online]).

Metoda SMART je pomůcka, která se skládá z následujících zkratek. „S“ značí specifický, konkrétní cíl, který má být srozumitelný a zároveň formulovaný jasně, „M“ jako měřitelný nejen fyzikální jednotkou např. časovou, toto měření nám může ukázat, zda cíle bylo dosaženo. „A“ nám v metodě zastupuje agreed, což říká, že s cílem by měli aktéři být srozuměni a souhlasit s ním. „R“ jako realistický cíl by měl být reálný a poslední „T“ vychází z anglického slova timed, to nám ukazuje sledovatelnost a časové ukotvení. Sledovat můžeme postupy, harmonogram nebo plnění dílčích a hlavních cílů (Lojda, 2011, s. 34).

4.2 Plánování projektu

Cesta projektu od počáteční myšlenky až po jeho ukončení a likvidaci se dá rozdělit do čtyř klíčových fází. Projektová příprava, tzv. předinvestiční fáze, kde zde se rodí prvotní a základní myšlenka projektu a provádí se detailní analýzy v oblasti financí, ekonomiky, ale také technologií či marketingu. Tyto analýzy jsou klíčové pro zodpovědné rozhodování o dalším osudu projektu. Cílem analýzy je minimalizovat rizika a maximalizovat šanci na úspěch. Výstupem této fáze je rozhodnutí, zda projekt realizovat či nikoliv. Druhou fází je projektová příprava a realizace neboli investiční fáze. V této fázi se projekt stává realitou a dokončuje se projektová dokumentace. Také se zajišťuje financování a je kladen důraz na dodržování harmonogramu a rozpočtu. Předposlední fáze operační, provozní je tehdy, když je projekt dokončen a slouží svému účelu. Poslední fází života projektu je jeho ukončení provozu a likvidace (Fotr, Souček, 2011, [online]).

Doležal, Krátký říkají, že projektové řízení znamená, že při plánování projektu využíváme dovednosti, znalosti a metody k tomu, abychom měli funkční a úspěšný projekt (Doležal, Krátký, 2017, [online]).

Objekt, ve kterém bude krizové bydlení umístěno je nově postavená budova ve vlastnictví Magistrátu města Olomouce. Ke krizovému bydlení budou k dispozici dva dvoupokojové byty, s celkovou kapacitou 10 osob. Všechny pokoje budou vybaveny základním nábytkem, včetně

postelí, skříní, stolu a židlí, kuchyňským koutem a vlastním sociálním zařízením. Ubytovaným uprchlíkům budou poskytnuty následující služby, mezi které zahrnuji ubytování, odborné sociální poradenství, zprostředkování kontaktu s úřady.

Nájem v krizovém bydlení je pro Uprchlíky zdarma, tato položka bude hrazena z darů od firem, jednotlivců, sponzorů, nadací a grantů Evropské unie. Cílem je, aby krizové bydlení pro uprchlíky bylo co nejdostupnější.

Krizové bydlení pro uprchlíky z Ukrajiny se bude nacházet v Olomouci v městské části Povel, na křižovatce ulic Janského a Heyrovského. Jedná se o klidnou lokalitu v blízkosti zastávek MHD (tramvajová zastávka Pionýrská, autobusová zastávka Povel škola), obchodů (supermarket Albert a Billa) a dalších občanských vybaveností. V blízkosti krizového bydlení se taktéž nachází poliklinika, několik škol a sociální služby pro lidi s tělesným postižením (Trend vozíčkářů) či se zrakovým postižením (Tyfloservis Olomouc).

Provoz krizových bytů budou zaštiťovat sociální pracovníci z Centra na podporu integrace cizinců v Olomouci a pracovník v sociálních službách proškolen v oblasti práce s uprchlíky z války na Ukrajině a v bytové problematice. Pracovník v sociálních službách by měl ovládat ukrajinský nebo ruský jazyk, tak, aby se s ubytovanými mohl dorozumět. Sociální pracovníci mají při odborném poradenství přítomné tlumočníky. Sociální pracovníky Centra na podporu integrace cizinců jsem vybrala z důvodu, že je to státní organizace, takže je zde větší jistota a stálost organizace. Zároveň vnímám sociální pracovníky Centra jako největší odborníky na cizineckou problematiku v Česku. Opravy a technické záležitosti bude zřizovat Magistrát města Olomouce, konkrétně Technické služby města Olomouce.

4.3 Cílová skupina

Cílovou skupinou projektu „Krizové bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině ve městě Olomouc“ jsou uprchlíci z války na Ukrajině. Tato skupina zahrnuje jednotlivce všech věkových kategorií, rodinných stavů (jednotlivce, rodiny, rodiče samoživitele) i pro lidi z různých socioekonomických prostředí a jakéhokoliv náboženského vyznání.

Hlavním kritériem pro zařazení do cílové skupiny projektu je statut uprchlíka z války na Ukrajině, tj. držitel dočasné ochrany či víza pro strpění a krizová situace ohledně bydlení.

Projekt je zaměřen na všechny, kteří se nacházejí v krizi a nemohou najít vhodné bydlení, a na ty, kterým hrozí ztráta střechy nad hlavou.

Tímto projektem se snažím reagovat na urgentní potřeby těchto osob a poskytnout jim dočasné krizové bydlení a odborné sociální poradenství, které jim pomůže stabilizovat jejich situaci a najít trvalejší řešení.

Projekt usiluje o poskytnutí komplexní podpory v návaznosti ve spolupráci s dalšími organizacemi. Tato komplexní podpora umožňuje uprchlíkům překonat těžkou situaci a začlenit se do života v České republice.

4.4 Klíčové aktivity

Klíčové aktivity projektu Krizové bydlení budou v režii sociálních pracovníků Centra na podporu integrace cizinců v Olomouci a budou plněny za pomoci pracovníka v sociálních službách. Pracovník v sociálních službách bude proškolen v oblasti bydlení a práce s uprchlíky z války. Pracovník v sociálních službách by měl být interkulturním pracovníkem a měl by ovládat ukrajinský či ruský jazyk, pro snadnou domluvu se zájemci o projekt Krizové bydlení. Každá aktivita má svůj specifický indikátor, který bude uveden u každé aktivity.

1) **Zajištění prostor pro krizové bydlení**

K provozování krizového bydlení je zapotřebí najít vhodné bytové prostory, tak, aby splňovaly všechny podmínky k bydlení. Vyhledání a pronájem vhodných prostor pro ubytování uprchlíků. Vytvoření bezpečného prostředí pro obyvatele krizového bydlení. Zajištění vhodných prostor je jednou z nejdůležitějších aktivit tohoto projektu. Bez vhodných prostor nebude možné projektový záměr uskutečnit.

Tato aktivita bude mít název indikátoru KBUA01.

2) **Vybavení krizových bytů**

Vybavení krizových bytů je druhá nejdůležitější aktivita, protože bez vybavení nebude možné uprchlíky v bytech ubytovat. Je nutné zajistit vybavení a úpravy prostor tak, aby splňovaly standardy bydlení a hygienické normy. Je potřeba byty vybavit základním nábytkem, nádobím, ale také peřinami či cestovní postýlkou v případě, že by bylo potřeba ubytovat rodinu s malým dítětem. Celkové vybavení bytu bude nakoupeno v obchodním řetězci Ikea, Sconto nábytek a Feedo.

Tato aktivita bude mít název indikátoru KBUA02.

3) **Ubytování uprchlíků**

Registraci a příjem uprchlíků do projektu Krizové bydlení bude předcházet individuální posouzení potřeb a přidělení ubytování dle kapacity. Příjmem žádostí o krizové bydlení se bude zabývat pracovník v sociálních službách. Následně bude uzavřena písemná smlouva o podnájmu se sociálním pracovníkem Centra na podporu integrace cizinců. Před uzavření podnájemní smlouvy budou vysvětleny všechny podmínky včetně možné délky pobytu v krizovém bytě.

Tato aktivita bude mít název indikátoru KBUA03.

4) **Poskytnutí odborného sociálně-právního poradenství v oblasti bydlení**

Odborné sociálně-právní poradenství v oblasti bydlení bude ubytovaným poskytnuto během celé doby platnosti podnájemní smlouvy. Odborné sociální poradenství v této oblasti je také velmi dobrým nástrojem pro integraci uprchlíků z války na Ukrajině do majoritní společnosti. S každým ubytovaným uprchlíkem musí být uzavřena ústní smlouva o poskytnutí odborného sociálního poradenství a také individuální plán. Individuální plán bude nápomocný ke splnění cílů ubytovaných, tj. nalezení následného ubytování.

Tato aktivita bude mít název indikátoru KBUA04.

5) **Spolupráce s partnery**

Úzká spolupráce s partnery projektu Charita Olomouc a Člověk v tísni Olomouc pomůže k vhodnému nalezení následného ubytování pro uprchlíky využívající Krizové bydlení. Také tato spolupráce zajistí možnost vybavení následného bydlení pro uprchlíky nábytkem či zajištění finanční pomoci uprchlíkům pro zajištění vhodného bydlení nebo nákupu nutného vybavení. K dobře prosperující spolupráci je nutné o všem společně jednat a sdílet si aktuální informace.

Tato aktivita bude mít název indikátoru KBUA05.

6) **Monitorování a evaluace projektu**

Pravidelné sledování a vyhodnocování průběhu projektu, sbírání zpětné vazby od uprchlíků. Monitoring nám pomůže identifikovat oblasti pro zlepšení a optimalizaci projektu. Zpracování závěrečné evaluační zprávy projektu musí také obsahovat účetní uzávěrku. Při této aktivitě bude potřeba vytvořit evaluační dotazníky pro ubytované uprchlíky, tak, aby se nám dostala zpětná vazba.

Tato aktivita bude mít název indikátoru KBUA06.

Aktivita	Časové rozmezí	Výsledek	Výstup	Indikátor
Zajištění prostor krizové bydlení	2.1.-31.1.2025	Dva pronajaté a k okamžitému využití	Uzavření nájemní smlouvy s Magistrátem města Olomouce	KBUA01
Vybavení krizových bytů	1.2.-28.2.2025	Zajištění vybavení krizových bytů, tak aby byly k okamžitému využití.	Dva plně vybavené krizové byty - fotodokumentace.	KBUA02
Ubytování uprchlíků	1.3-31.12.2025	Ubytovaných alespoň 50 uprchlíků, registrovaných uprchlíků do projektu alespoň 70.	Podepsané podnájemní smlouvy s alespoň 50 uprchlíky. Podepsání alespoň 70 registračních formulářů do krizového bydlení.	KBUA03
Poskytnutí odborného sociálně-právního poradenství v oblasti bydlení	1.3-31.12.2025	Poskytnutí alespoň 10 rodinám uprchlíků odborné sociální poradenství v obalasti bydlení.	Uzavření ústních smluv s alespoň 10 rodinama uprchlíků a poskytnutí odborného sociálního poradenství v oblasti bydlení tj. alespoň 10 intervencí v oblasti bydlení.	KBUA04
Spolupráce s partnery	2.1.-31.12.2025	Navázání spolupráce s partnery - Charita Olomouc a Člověk v tísni Olomouc.	Uspořádání alespoň dvě setkání s partnery a zajištění zápisu ze setkání.	KBUA05
Monitorování a evaluace projektu	2.1.2025-31.1.2026	Zjištění zpětné vazby z řad ubytovaných uprchlíků dotazníkovou formou. Vyhodnocení projektu za celé jeho období včetně účetní uzávěrky.	Vypracování měsíčních zpráv s monitorovací tabulkou ukazatelů o průběhu projektu. Zajištění alespoň 30 dotazníků od ubytovaných uprchlíků s hodnocením krizového bydlení. Vypracování evaluační zprávy za celou působnost projektu včetně účetní uzávěrky.	KBUA06

Obrázek 12: Klíčové aktivity

4.5 Indikátory splnění klíčových aktivit

Indikátory splnění klíčových aktivit projektu Krizové bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině v Olomouci.

1. **Zajištění prostor pro krizové bydlení – KBUA01**

K naplnění této aktivity dojde uzavřením nájemní smlouvy na dva městské byty s Magistrátem města Olomouce a ujednání všech podmínek nájemní smlouvy.

2. **Vybavení krizových bytů – KBUA02**

Po naplnění této aktivity budou krizové byty plně vybavené a připravené k okamžitému užívání. Zároveň bude k projektu doložena fotodokumentace krizových bytů a kopie faktur a účtů za nákup materiálu. Faktury a účtenky budou v originální formě doloženy také účetní firmě, která bude zpracovávat účetní doklady projektu.

3. **Ubytování uprchlíků – KBUA03**

Této aktivity bude dosaženo, jestliže se do projektu Krizovém bydlení zaregistruje alespoň 70 uprchlíků pomocí registračních formulářů a bude uzavřena podnájemní smlouva s alespoň 50 uprchlíky o zajištění Krizového bydlení po maximální dobu jednoho měsíce.

4. **Poskytnutí odborného sociálně-právního poradenství v oblasti bydlení – KBUA04**

V této aktivitě dosáhneme cíle, jestliže sociální pracovníci Centra na podporu integrace cizinců poskytnou odborné sociálně-právní poradenství v oblasti bydlení alespoň deseti rodinám uprchlíků. O odborném sociálním poradenství musí být s ubytovanými uzavřena ústní smlouva a individuální plán. Z celého jednání s ubytovanými musí být zapsaných alespoň deset intervencí týkající se oblasti bydlení.

5. **Spolupráce s partnery – KBUA05**

Aktivita spolupráce s partnery bude dosažena, jakmile budou uspořádány alespoň dvě setkání s Charitou Olomouc a Člověkem v tísni Olomouc, kde bude možné sdílet si aktuální informace o změnách v zákoně, ale také o možnostech podpory a pomoci ubytovaných uprchlíků v Krizovém bydlení. Pokud bude potřeba sdílet konkrétní informace o konkrétních rodinách, bude to pouze za písemného souhlasu ubytovaných a všech zúčastněných stran. Tento písemný souhlas bude přiložen k podnájemní smlouvě.

6. **Monitorování a evaluace projektu – KBUA06**

Za každý měsíc projektu bude sepsaná alespoň jedna evaluační zpráva, vypracovaná tabulka monitorovacích ukazatelů – počet ubytovaných uprchlíků, rozdělení do věkových kategorií, počet uprchlíků, kterým bylo poskytnuto odborné sociální poradenství. Shromáždění alespoň 30 dotazníků zpětné vazby od ubytovaných uprchlíků za celé období trvání projektu. Vypracování a zveřejnění evaluační závěrečné zprávy do jednoho měsíce od ukončení projektu včetně účetní uzávěrky.

4.6 Předpokládané výsledky projektu

Předpokládané výsledky výše uvedených aktivit projektu Krizové bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině v Olomouci.

Zajištění stabilního a bezpečného bydlení pro uprchlíky

Projekt poskytne dočasné krizové bydlení pro 50 ukrajinských uprchlíků, čímž se výrazně zlepší jejich životní podmínky a zvýší pocit bezpečí. Tím se sníží stres spojený s nejistotou ohledně bydlení a uprchlíci získají potřebný prostor pro adaptaci na nové prostředí.

Posílení sociální a právní podpory pro uprchlíky

Díky odbornému sociálně-právnímu poradenství se uprchlíci lépe zorientují v českém právním a sociálním systému, což podpoří jejich schopnost řešit problémy s bydlením a další životní situace. Tento přístup jim pomůže zvýšit soběstačnost a zlepšit integraci do místní komunity.

Prohloubení spolupráce mezi místními organizacemi a komunitami

Projekt posílí spolupráci mezi místními organizacemi, jako jsou Charita Olomouc, Člověk v tísni Olomouc a městskou správou. Tato spolupráce umožní efektivnější sdílení informací, zdrojů a podpory pro uprchlíky, což povede k udržitelnějším a koordinovanějším řešením pro integraci uprchlíků do české společnosti.

5 Přidaná hodnota projektu

Projekt Krizové bydlení má několik důležitých přínosů nejen pro samotné uprchlíky, ale také pro město Olomouc a spolupracující organizace.

Uspokojení základních životních potřeb: Krizové bydlení nabízí přidanou hodnotu hlavně v uspokojení základní životní potřeby mít střechu nad hlavou. Tím poskytuje uprchlíkům nezbytnou stabilitu a bezpečí, což je prvotní krok k jejich úspěšné integraci do života v České republice

Odborné sociální poradenství: Součástí projektu je také odborné sociální poradenství. Sociální pracovníci mohou pomoci uprchlíkům s orientací v nové zemi, s vyřízením nutných dokumentů, hledáním trvalejšího bydlení, zaměstnání či vzdělávání. Mají také znalosti o dalších návazných organizacích, které mohou uprchlíkům pomoci s traumaty či materiální a potravinovou pomocí. Díky této podpoře mají uprchlíci lepší šanci na úspěšnou integraci do české majoritní společnosti.

Snížení tlaku na sociální systém: Projekt může pomoci snížit tlak na stávající systém sociálního bydlení a ubytování v Olomouci, které je v důsledku přílivu uprchlíků přetížené. Tímto způsobem se uvolní kapacity pro další potřebné obyvatele a zlepší se efektivita poskytování služeb.

Posílení sociální koheze: Posílení sociální koheze v Olomouci mezi uprchlíky a místními obyvateli je dalším důležitým přínosem. Projekt podporuje vzájemnou toleranci a porozumění, což může vést k lepšímu soužití a integraci v komunitě.

Prevence bezdomovectví: Projekt pomáhá předcházet bezdomovectví a zajišťuje, že v krizové situaci mají uprchlíci možnost obrátit se pro pomoc. Tímto se minimalizuje riziko, že se tito lidé ocitnou bez střechy nad hlavou, což je klíčové pro jejich stabilitu a bezpečí.

Solidarita a lidskost: Poskytování Krizového bydlení a podpory uprchlíků je projevem solidarity a lidskosti. Tento aspekt projektu zvyšuje morální hodnotu celé iniciativy a posiluje humanitární obraz města.

Reputace města: Díky tomuto projektu může město Olomouc získat reputaci města, které je vstřícné k uprchlíkům a podporuje jejich integraci. Tato pozitivní reputace může přilákat další podporu a spolupráci na národní i mezinárodní úrovni.

Ekonomické a mezinárodní přínosy: Kromě výše uvedených benefitů má projekt i další potencionální přínosy, podporu ekonomiky v Olomouci, posílení mezinárodní spolupráce. Integrace uprchlíků může přinést nové pracovní síly a zvýšit kulturní diverzitu, což může obohatit místní ekonomiku a komunitu.

Projekt má potenciál přinést řadu pozitivních dopadů jak na uprchlíky, tak pro komunitu v Olomouci. Důležité je, aby projekt byl realizován transparentně a zodpovědně, aby se do něj aktivně zapojili všichni relevantní aktéři.

6 Harmonogram

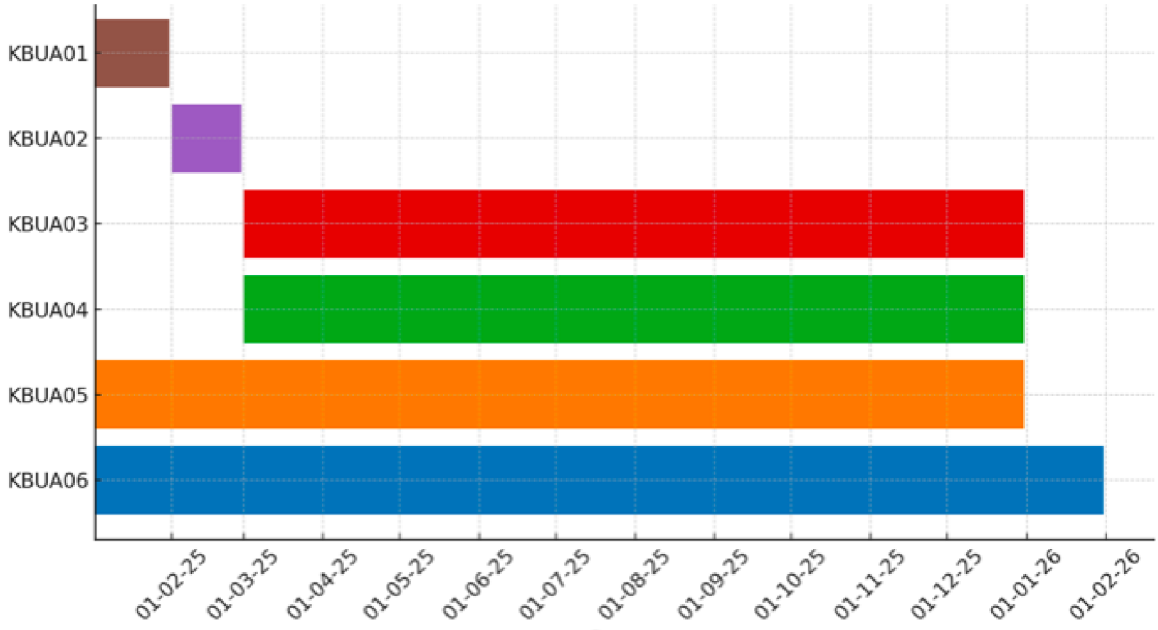

Obrázek 13: Harmonogram ve formě Ganttova diagramu

Projekt započne 2.1.2025 a potrvá do 31.1.2026, tak aby mohl projekt trvat dvanáct měsíců a třináctý měsíc mohl být využit pro evaluaci celého projektu včetně účetní uzávěrky. Celý projekt je navržen pomocí harmonogramu ve formě Ganttova diagramu, tak aby bylo jasně viditelné trvání každé aktivity. Aktivity jsou zde zapsány pod identifikátorem aktivity.

7 Managment rizik

Identifikace rizika	Hodnocení rizika	Popis dopadu rizika	Opatření k eliminaci rizika
Neodstatek finančních prostředků.	Malá pravděpodobnost, kritický dopad.	Projekt bez finančních prostředků nebude životaschopný.	Zajištění více finačních prostředků než jsou předpokládané výdaje. Opatření finanční rezervy.
Nedostatek zájemců z řad uprchlíků z války na Ukrajině.	Malá provděpodobnost, střední dopad.	Bez zájemců o krizové bydlení nebude projekt plnit svůj účel a může být předčasně ukončen.	Zvýšení povědomí mezi uprchlíky o možnostech Krizového bydlení. Předat kompletní informace spolupracujícím partnerům, kteří mohou uprchlíky směřovat do projektu.
Zničení či poničení Krizového bydlení.	Malá pravděpodobnost, střední dopad.	Jestliže dojde k poničení či kompletnímu zničení Krizového bydlení, nebudou moci Krizové bydlení využívt další zájemci.	Správně sepsaná podnájemní smlouva zahrnující sankce a pokuty za poničení či zničení Krizového bydlení. Zajištění finanční rezervy pro možné opravy.
Neodstatek ubytovacích kapacit.	Velká pravděpodobnost, střední dopad.	Jestliže bude poptávka po Krizovém bydlení vyšší naž nabídka možné ubytovací kapacity je možné, že vzniknou nepokoje mezi zájemci o projekt.	Při registraci do projektu jasně vysvětlit, jak budou zájemci do projektu zařazeni. Všechny informace o zařazení do projektu předat zájemcům také v písemné formě ve vhodné jazykové mutaci.
Úplatky ze strany zájemců o Krizové bydlení.	Velká pravděpodobnost, malý dopad.	Při větší poptávce než je nabídka je možné, že budou zaájemci o Krizové bydlení chtít sociálního pracovníka uplatit, aby Krizové bydlení dostal dříve než jiný zájemce.	Při registraci do projektu je nutné předat zájemcům pravidla projektu v dané jazykové mutaci, tak aby zájemce porozuměl. V pravidlech je nutné vysvětlit, že dary ani úplatky nejsou přípustné.

Obrázek 14: Tabulka – managment rizik

V této kapitole se zaměřím na identifikaci a hodnocení potencionálních rizik, která mohou projekt ovlivnit. V projektu se můžeme obávat několika rizik, jedno z největších rizik je nedostatek finančních prostředků. Toto riziko musí být minimalizováno, tak aby projekt neohrozilo. Jestliže chci mít projekt životaschopný musím zajistit dostatečný přísun finančních prostředků, který je rozepsán v kapitole tomu určené.

Projekt je navržen tak, aby vznikla alespoň malá finanční rezerva, tj. aby příjem byl vyšší než výdaje. S financemi se také pojí riziko zničení nebo poničení Krizového bydlení. I v tomto případě je vhodné mít zajištěnou finanční rezervu. Zároveň je důležité mít správně sepsanou podnájemní smlouvu s ubytovanými uprchlíky, která bude zahrnovat sankce a pokuty za porušení podnájemní smlouvy. V tomto případě je také nutné mít smlouvu ve vhodné jazykové

mutaci tzn. česko-ukrajinská smlouva. Jako prevenci vnímám řádné seznámení zájemce o projekt Krizové bydlení s podnájemní smlouvou, které zajistí sociální pracovník Centra na podporu integrace cizinců.

Další dvě rizika se vzájemně vylučují, jedno riziko počítá s tím, že je možné, že nebude dostatek zájemců o krizové bydlení a druhé naopak, že bude nedostatek ubytovacích kapacit. Při riziku nedostatku zájemců o projekt Krizové bydlení je vhodné mít zasíťované partnery a služby věnující se cizincům, tak aby mohli cizince s potřebou akutního bydlení směřovat na projekt. Riziko nedostatek ubytovacích kapacit může vyvolat mezi samotnými uprchlíky z války na Ukrajině nepokoje. V tomto je nutné při registraci do projektu všechny zájemce řádně seznámit s tím, jak probíhá zařazování do projektu. Opět je velmi důležité všechny informace předat zájemcům o projekt Krizové bydlení v řádné, tj. ukrajinské jazykové mutaci.

Při posledním riziku může také dojít k snaze ze strany zájemců o Krizové bydlení o uplacení sociálního pracovníka, aby byl zájemce do Krizového bydlení přijat přednostně. V tomto riziku je nutné upozornit všechny zájemce na to, že úplatky nejsou přijímány v žádné formě, ani finanční, ani materiální a ani ve formě služeb (manikúra, pedikúra, kosmetické služby, stavební a dělnické služby apod.). Zároveň je nutné přihlédnout k tomu, že zájemci o projekt Krizové bydlení pocházejí z jiné země, z jiné kultury a jiných zvyklostí. Ne vždy se dar rovná úplatku, toto je opět na sociálním pracovníkovi, aby zájemcům vše vysvětlil. Důležité je vytvořit pravidla pro zařazení do projektu Krizového bydlení v jazykové mutaci tak, aby se mohli zájemci seznámit s pravidly podrobněji i později. Sociální pracovník musí mít pochopení k tomu, že při jednání může být zájemce ve stresu a nemusí všemu ihned porozumět.

8 Rozpočet

Finanční plán pro rok realizace projektu				
Náklady:				
Materiál		Počet kusů	Cena za kus	Celková cena
Vybavení bytů	manželská postel	2	5.000 Kč	10.000 Kč
	jednolůžková postel	2	5.000 Kč	10.000 Kč
	dvoupatrová postel	2	5.000 Kč	10.000 Kč
	matrace 90 x 200	10	3.000 Kč	30.000 Kč
	cestovní postýlka	2	1.500 Kč	3.000 Kč
	matrace postýlka	2	1.000 Kč	2.000 Kč
	prostěradlo do postýlky	2	200 Kč	400 Kč
	stůl jídelní	2	5.000 Kč	10.000 Kč
	židle	8	700 Kč	5.600 Kč
	děský koberec	2	600 Kč	1.200 Kč
	polštáře	10	200 Kč	2.000 Kč
	peřiny	10	350 Kč	3.500 Kč
	polštář a pěřinka do postýlky	2	800 Kč	1.600 Kč
	skříň	2	6.000 Kč	12.000 Kč
	komoda	4	2.500 Kč	10.000 Kč
	sušák na prádlo	2	500 Kč	1.000 Kč
	pračka	2	12.000 Kč	24.000 Kč
	lednice	2	10.000 Kč	20.000 Kč
	mikrovlná trouba	2	1.500 Kč	3.000 Kč
	prostěradla na jednolůžko	20	300 Kč	6.000 Kč
	povlečení sada polštář + peřina	20	300 Kč	6.000 Kč
	ručník	20	70 Kč	1.400 Kč
	osuška	20	150 Kč	3.000 Kč
	sada příborů	4	100 Kč	400 Kč
	jídelní souprava nádobí	2	1.500 Kč	3.000 Kč
	sada skleniček	2	200 Kč	400 Kč
	nádobí	2	2.000 Kč	4.000 Kč
			Celkem:	183.500 Kč

Finanční plán pro rok realizace projektu				
		Počet měsíců	Cena za měsíc	Cena za rok
Zaměstnanci	sociální pracovník	12	0 Kč	0 Kč
	technické služby města Olomouce	12	0 Kč	0 Kč
	pracovník v sociálních sužbách DPČ	12	15.000 Kč	180.000 Kč
	účetní	12	2.000 Kč	24.000 Kč
			30.000 Kč	0 Kč
			Celkem	204.000 Kč

Finanční plán pro rok realizace projektu				
Nájem a služby	nájem	12	30.000 Kč	360.000 Kč
	energie	12	4.000 Kč	48.000 Kč
	úklid společných prostor	12	300 Kč	3.600 Kč
	osvětlení společných prostor	12	300 Kč	3.600 Kč
	výtah	12	100 Kč	1.200 Kč
			Celkem:	416.400 Kč

Obrázek 15: Finanční plán pro rok realizace projektu

Návrh finančního plánu pro první rok realizace krizového bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině ve městě Olomouc. Krizové bydlení bude financováno z darů od sponzorů, nadací a z grantů Evropské unie. Dary a granty budou použity na pokrytí nákladů na pořízení a provoz krizového bydlení.

Projekt počítá s tím, že odborné sociální poradenství budou poskytovat sociální pracovnici Centra na podporu integrace cizinců v rámci jejich pracovní doby. Naopak bude uzavřena dohoda o provedení činnosti s pracovníkem v sociálních službách s hodinovou dotací maximálně dvacet hodin za týden, tj. osmdesát hodin měsíčně. Pracovník v sociálních službách bude mít hodinovou sazbu 187,50 Kč, což je 67 % více než je minimální hodinová mzda. Pracovník v sociálních službách bude vybrán tak, aby uměl ukrajinský či ruský jazyk, aby se mohl s uprchlíky dorozumět.

Běžné opravy, které běžně zajišťuje bytové družstvo či společnost vlastníků zajistí Magistrát města Olomouce, konkrétně jejich technické služby.

Pro správný chod projektu je potřeba zajistit účetní firmu, která bude zpracovávat účetnictví po celou dobu projektu. Cena za měsíc pro účetní firmu byla nastavena po vlastním průzkumu nabídek účetních firem.

Největší položkou finančního plánu je nájem a s ním spojené služby a energie, zde se dostaneme na částku 416.000 Kč za celý rok pro dva krizové byty. Opět cena nájmu, energií a služeb vychází z mého vlastního průzkumu městských bytů v Olomouci.

Celkové náklady:	
Materiál	183.500 Kč
Nájem a služby	416.400 Kč
Zaměstnanci	204.000 Kč
Celkem:	803.900 Kč

Obrázek 16: Celkové náklady projektu pro rok realizace

Celkové náklady na projekt pro realizaci v časovém úseku jednoho roku se vyšplhají na 803.900 Kč. Tato částka zahrnuje materiál, nájem a služby, ale také zaměstnance. V případě, že by projekt byl úspěšný a pokračoval v dalším roce, budou náklady minimalizovány o materiál.

Zdroje	
Grandy EU OP AMIF – Specifická akce: podpora bydlení vysídlených osob z Ukrajiny	800.000 Kč
Nadace Agrofert	100.000 Kč
Nadace ČEZ	80.000 Kč
The Kellner Family Foundation	50.000 Kč
Dary od sponzorů	200.000 Kč
Celkem	1.230.000 Kč

Obrázek 17: Zdroje pro rok projektu

Zdroje byly navrženy tak, aby pokryly všechny potřebné náklady na projekt, ale zároveň aby byla vytvořena finanční rezerva v případě, že nebude možné získat všechny finanční prostředky, jak bylo plánováno. Finanční rezerva je také vytvořena, pokud by došlo k nenadálým výdajům, zničení či poničení krizových bytů, aby se mohly v nejkratší možné době opravit a využívat dále jinými zájemci.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo porozumět problematice nedostatku bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině ve městě Olomouc a na základě analýzy potřebnosti navrhnout projekt krizového bydlení pro tuto cílovou skupinu. Projekt má přinést další možnost pomoci uprchlíkům z války na Ukrajině v Olomouci a může se stát inspirací pro jiná města a organizace.

Cíle bylo dosaženo analýzou sociálních služeb pro uprchlíky z Ukrajiny v Olomouci, která byla uskutečněna v první polovině roku 2024, kdy bylo zjištěno, že v oblasti zajištění bydlení jsou v Olomouci pouze dvě sociální služby. Zajištění krizového bydlení poskytuje Charita Olomouc a přeubytování zranitelných osob v rámci humanitárního bydlení zajišťuje Centrum na podporu integrace cizinců. K naplnění cíle byl uskutečněn vlastní výzkum v období od června 2024 do půlky července 2024 na sociální síti Facebook ve skupinách určených pro Ukrajince a pro hledání bydlení: Olomouc helps Ukraine[2], Українці в Оломоуц ua.cz[3], Оломоуц. Афиша[4], bydlení OLOMOUC / spolubydlení, pronájmy a prodej[5]. Tento průzkum odhalil nedostatek aktivní vzájemné podpory ze strany členů facebookových skupin a komunikace v těchto online komunitách, což naznačuje, že nalezení bydlení je pro uprchlíky v Olomouci značně obtížné.

Cíl byl naplněn prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s šesti uprchlíky z Ukrajiny a se sedmi sociálními pracovníky specializujícími se na sociální práci s cizinci v Olomouckém kraji. Díky těmto rozhovorům bylo zjištěno, že příliv ukrajinských uprchlíků do České republiky představuje významnou výzvu nejen z hlediska kapacity bydlení, ale i z hlediska integrace do společnosti. Respondenti z řad uprchlíků i sociálních pracovníků zdůraznili, že hlavními překážkami jsou nedostatek finančních prostředků, nedostatek dostupného bydlení, vysoké ceny nájmů a kaucí, jazyková bariéra a neochota některých majitelů pronajímat byty cizincům. Majitelé jsou často zaujatí proti cizincům, mají špatnou zkušenost s cizinci či někdo z jejich okolí nebo mají strach z krátkodobého nestálého nájmu, tj. nestabilita finančního příjmu z nájmu bytu. Tato zjištění poukazují na potřebu vytvoření

---

[2] Olomouc helps Ukrajine https://www.facebook.com/groups/972785303342462

[3] Українці в Оломоуц ua.cz https://www.facebook.com/groups/378939542620914

[4] Оломоуц. Афиша https://www.facebook.com/groups/165046295089941

[5] bydlení OLOMOUC / spolubydlení, pronájmy a prodej https://www.facebook.com/groups/1487841278169816

krizových bytů, které by mohly nabídnout dočasné a bezpečné útočiště pro ty, kteří se ocitli v nouzi.

Na základě analýzy potřebnosti, která odhalila hlavní překážky v oblasti bydlení, byl navrhnut projektový záměr Krizové bydlení pro uprchlíky z války na Ukrajině ve městě Olomouc, v podobě dvou městských bytů o velikosti 2+1 v městské části Povel. Uprchlíci mohou bydlení využít maximálně po dobu jednoho měsíce. Financování projektového záměru je z Evropských grantů, darů od nadací a sponzorů po dobu jednoho roku.

Cílovou skupinou pro projektový záměr jsou uprchlíci z války na Ukrajině, bydlení bude přiděleno maximálně po dobu jednoho měsíce a o přidělení budou rozhodovat sociální pracovníci na základě sociálního šetření aktuální situace zájemců o projekt.

V průběhu pobytu bude uprchlíkům poskytnuto odborné sociálně-právní poradenství, včetně pomoci s hledáním dlouhodobého bydlení. Realizace tohoto projektu by mohla významně přispět ke zlepšení situace a k podpoře integrace ukrajinských uprchlíků do české komunity v Olomouci a může být přínosem v oblasti zajištění stability a bezpečí v období, kdy čelí uprchlíci výzvám a nejistotám v oblasti bydlení. Tento model krizového bydlení slouží jako příklad pro další města a organizace v České republice a může přispět k celkovému zlepšení podpory uprchlíků na národní úrovni.

Vytvoření krizového bydlení pro ukrajinské uprchlíky v Olomouci představuje nejen konkrétní řešení pro naléhavou potřebu, ale také příležitost projevovat solidaritu a lidskost v době krize. Tento projekt má potenciál nejen pomoci jednotlivcům v nouzi, ale taky posílit sociální soudržnost, vzájemné porozumění mezi různými komunitami v České republice. Zároveň může vyvolat negativní reakci ze strany jiných menšin i majority, proto tato bakalářská práce může být základem pro další zkoumání tohoto aktuálního problému.

Bibliografie

ADAMS, R. 2008. Empowerment, participation and social work.4. vydání. Hampshire, Velká Británie: Palgrave Macmillan, ISBN 978-1-137-05053-3. [online] [cit. 2024–07–21].

ARCIDIECÉZNÍ CHARITA OLOMOUC, Charita pro Ukrajinu, 2024 [online] [cit. 2024-04-14] Dostupné z:

https://www.acho.charita.cz/jak-pomahame/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/charita-pro-ukrajinu/

ARCIDIECÉZNÍ CHARITA OLOMOUC, Naše pomoc – válka na Ukrajině, 2024 [online] [cit. 2024-04-14]
Dostupné z:

https://www.acho.charita.cz/jak-pomahame/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/charita-pro-ukrajinu/valka-na-ukrajine-2022/

BLATNÝ, Marek. Psychologie celoživotního vývoje. Praha: Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3524-8. [online] [cit. 2024-07-05]

ČLOVĚK V TÍSNI, Naše služby poskytované v Olomouci, 2024 [online] [cit. 2024-04-14]

Dostupné z: https://www.clovekvtisni.cz/olomouc-4150gp

DOLEŽAL, Jan a KRÁTKÝ, Jiří. Projektový management v praxi Naučte se řídit projekty!. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-9496-4. [online] [cit. 2024-06-30]

DOLEŽAL, Jan; MÁCHAL, Pavel a LACKO, Bronislav a kolektiv. Projektový management podle IPMA. 2. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-8035-1. [online] [cit. 2024-06-29]

DOMINELLI, Lena. Anti Oppressive Social Work Theory and Practice. Latest edition. Great Britain: Red Globe Press London, 2002. ISBN 978-0-333-77155-6. [online] [cit. 2024-05-19]

FÓNADOVÁ, Laura; HLADKÁ, Marie; KOPČÍKOVÁ, Eva a RENNEROVÁ, Zuzana. Sociální začleňování. Asociace nestátních neziskových organizací České republiky z.s. [online] [cit. 2024-07-05]
Dostupné z:
http://anno-cr.cz/wp-content/uploads/2018/09/Publikace-sociální-začleňování_final.pdf

FORSYTH, P. 2006, Chapter 08. Involvement and empowerment, 2nd ed. edn, Kogan Page Ltd, London. [online], [cit. 2022–02–02].

FOTR, Jiří a SOUČEK, Ivan. Investiční rozhodování a řízení projektů, Jak připravovat, financovat a hodnotit projekty, řídit jejich riziko a vytvářet portfolio projektů. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-7433-6. [online] [cit. 2024-06-30]

GULOVÁ, Lenka. Sociální práce pro pedagogické obory. I. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN ISBN 978-80-247-3379-1.

HZS ČR, Válečným uprchlíkům pomáhá asistenční centrum, 2022. [online] [cit. 2024-04-14]

Dostupné z:

https://www.hzscr.cz/clanek/valecnym-uprchlikum-pomaha-asistencni-centrum.aspx

CHARITA OLOMOUC, Potřebuji pomoc мені потрібна допомога, 2024 [online] [cit. 2024-04-14]
Dostupné z: https://www.olomouc.charita.cz/ukrajina/potrebuji-pomoc/

CHARITA OLOMOUC, Krizová pomoc, 2024 [online] [cit. 2024-04-14]

Dostupné z: https://www.olomouc.charita.cz/nase-sluzby/lide-v-krizi/krizova-pomoc/

INTEGRAČNÍ CENTRA, Základní informace, 2024 [online] [cit. 2024-04-14]

Dostupné z: https://www.integracnicentra.cz

JANEBOVÁ, Radka. Teorie a metody sociální práce - reflexivní přístup. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2014. ISBN 978-80-7435-374-1. [online] [cit. 2024-06-05]

Dostupné z:

https://www.uhk.cz/file/edee/filozoficka-fakulta/studium/janebova_-_teorie_a_metody_socialni_prace.pdf

JANEBOVÁ, Radka. Kritická sociální práce. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové Ústav sociální práce, 2014. ISBN 978-80-7435-413-7. [online] [cit. 2024-07-24]

Dostupné z:

https://www.uhk.cz/file/edee/filozoficka-fakulta/studium/janebova_-_kriticka_socialni_prace.pdf

KELLER, Jan. Exkluze jako sociální problém a jako otázka metodologická. Ostrava: Ostravská univerzita, 2014. ISBN 978-80-7464-490-0. [online] [cit. 2024-07-23]
Dostupné z: https://projekty.osu.cz/vedtym/dok/publikace/exkluze.pdf

KOLÁŘ, Zdeněk a kolektiv. Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3710-2.

KRAJ POMÁHÁ, V Olomouckém kraji bylo zřízeno Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině (KACPU), 2022. [online]. [cit. 2024-04-14]
Dostupné z:

https://www.krajpomaha.cz/aktualne/v-olomouckem-kraji-bylo-zrizeno-krajske-asistencni-centrum-pomoci-ukrajine-kacpu

KŘIVÁNEK, Mirko. Dynamické vedení a řízen projektů Systémovým myšlením k úspěšným projektům. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2645-3. [online]. [cit. 2024-06-29]

LOJDA, Jan. Manažerské dovednosti. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-7229-5. [online]. [cit. 2024-29-6]

MÁTEL, Andrej. Teorie sociální práce I: 2019. sociální práce jako profese, akademická disciplína a vědní obor. Praha: Grada Publishing, ISBN 978-80-271-2220-2. (Bookport)

MATOUŠEK., Oldřich a kol., Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení. Druhé. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0041-3.

MATOUŠEK, Oldřich; KOLÁČKOVÁ, Jana a KODYMOVÁ, Pavla. Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Druhé. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-818-0.

MAREŠ, Petr, et al. Sociální vyloučení (exkluze) a sociální začleňování (inkluze)–koncepty, diskurz, agenda. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 2008, 44.2: 271-294. [online]. [cit. 2024-07-23]

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ (MPSV). 2020. Sociální služby [online]. [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/socialni-sluzby-1#sszp

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. Příručka o integraci: pro tvůrce politik a odborníky z praxe. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2005. ISBN 80-86878-24-4.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR, Humanitární dávka. [online]. ©2024 [cit. 2024-03-23]
Dostupné z:
https://www.mpsv.cz/humanitarni-davka

MINISTERSTVO VNITRA, Informativní počty obyvatel v obcích. [online]. ©2024 [cit. 2024-03-23]

Dostupné z: https://www.mvcr.cz/clanek/informativni-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx

MINISTERSTVO VNITRA, 18. výzva OP AMIF – Specifická akce: podpora bydlení vysídlených osob z Ukrajiny, 18. výzva AMIF [online]. ©2024 [cit. 2024-07-28]
Dostupné z: https://www.mvcr.cz/fondyeu/clanek/18-vyzva-op-amif-specificka-akce-podpora-bydleni-vysidlenych-osob-z-ukrajiny.aspx

MASLEN, Jozef a BRNULA, Peter. Sociálna práca s utenčencami. Bratislava: Občanské združenie Sociálna práce, 2004. ISBN 80-89185-06-1.

MV ČR, Ekonomicky soběstační ukrajinští uprchlíci získají možnost se dlouhodobě usadit v České republice. Infografika. 2024. [online]. [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/clanek/ekonomicky-sobestacni-ukrajinsti-uprchlici-ziskaji-moznost-se-dlouhodobe-usadit-v-ceske-republice.aspx

MV ČR. Frs.gov.cz, Informace k žádosti o dočasnou ochranu. 2024. [online]. [cit. 2024-04-14].

Dostupné z: https://frs.gov.cz/docasna-ochrana/

MV ČR frs.gov.cz, Státní humanitární ubytování. Žádost o státní humanitární ubytování. 2024. [online]. [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://frs.gov.cz/statni-humanitarni-ubytovani-2/

MV ČR frs.gov.cz, Státní humanitární ubytování, Změna státního humanitárního ubytování, 2024. [online]. [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://frs.gov.cz/statni-humanitarni-ubytovani-2/

MV ČR, frs.gov.cz, Vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území, Žádost. 2024. [online]. [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: https://frs.gov.cz/typy-viz-a-pobytu/obcane-

tretich-zemi/dlouhodoba-viza/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-za-ucelem-strpeni-pobytu-na-uzemi/

MV ČR, frs.gov.cz, Změna struktury KACPU, 2023 [online] [cit. 2024-04-14].

Dostupné z: https://frs.gov.cz/zmena-struktury-kacpu/

NAVRÁTIL, P. Antiopresivní přístupy. In MATOUŠEK. O., a kol. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2001

ÖBRINK HOBZOVÁ, Milena. Jazykové vzdělávání dospělých imigrantů v České republice a ve Švédsku. Olomouc: Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4291-4.

PRŮCHA, Jan; WALTEROVÁ, Eliška a MAREŠ, Jiří. Pedagogický slovník. Sedmé. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

POSTUP PŘI REALIZACI AKTUALIZOVANÉ KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ. Ve vzájemném respektu 2023, 2022, [online] [cit. 2024-06-27].
Dostupné z:

https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zakladni-dokumenty-k-integracni-politice-ke-stazeni.aspx

RODINNÉ CENTRUM PROVÁZEK, Ukrajinské rodiny, 2024 [online] [cit. 2024-04-14].

Dostupné z: https://rcprovazek.cz/ukrajina/

ROZVOJ ADIKTOLOGICKÝCH SLUŽEB. 2019. "Metodika moderních metod sociální práce.“ [online] [cit. 2024-05-23].
Dostupné z:

https://www.rozvojadiktologickychsluzeb.cz/wp-content/uploads/2019/10/Metodika_moderních_metod_sociální_práce.pdf.

STŘEDISKO SOCIÁLNÍ PREVENCE OLOMOUC, Koordinace integrace uprchlíků z Ukrajiny, 2024 [online] [cit. 2024-04-14].
Dostupné z:

https://www.ssp-ol.cz/koordinace-aktivit-pro-uprchliky-z-ukrajiny-v-ok/koordinace-aktivit-pro-uprchliky-z-ukrajiny-v-ok

SOBOTKOVÁ, Irena. Psychologie rodiny. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-250-8. [online] [cit. 2024-07-05].

SVOBODOVÁ Ivana a Michal ANDERA. 2017. Od nápadu k podnikatelskému plánu. Jak hledat a rozvíjet podnikatelské příležitosti. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN: 978-80-2710407-9

SVOZILOVÁ, Alena. Projektový management Systémový přístup k řízení projektů. 3. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN ISBN 978-80-271-9473-5. [online]. [cit. 2024-06-29]

SVOZILOVÁ, Alena. Zlepšování podnikových procesů. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-7297-4. [online]. [cit. 2024-06-29]

VODÁČKOVÁ, Daniela a kolektiv. Krizová intervence. Čtvrté. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-0212-7.

VYHLÁŠKA Č. 505 ze dne 29.11.2006. In: Sbírka zákonů České republiky. Dostupné také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-505

ZÁKON Č. 66/2022 Sb., Zákon o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace. [online]. [cit. 2024-04-14]
Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-66

ZÁKON Č. 108 ze dne 31.3.2006 o sociálních službách (zákon o sociálních službách). In: Sbírka zákonů České republiky.
Dostupné také z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006108#cast3

ZÁKON Č. 326/1999 Sb., Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, [online]. [cit. 2024-04-14]

Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá projektovým záměrem vytvoření krizového bydlení pro ukrajinské uprchlíky v Olomouci, kteří byli nuceni opustit své domovy kvůli válce. Studie analyzuje klíčové potřeby a překážky, kterým tito uprchlíci čelí, s důrazem na problematiku bydlení. Výzkum zahrnoval rozhovory s uprchlíky a sociálními pracovníky, analýzu sociálních služeb a skupin na platformě Facebook, které odhalily zásadní problémy jako nedostatek dostupného bydlení, vysoké náklady na nájem a kauci, jazykovou bariéru a neochotu pronajímatelů. Navrhovaný projekt krizového bydlení zahrnuje zajištění bezpečného bydlení, na dobu jednoho měsíce, spolupráci s neziskovými organizacemi a podporu integrace. Realizace tohoto projektu by mohla významně zlepšit situaci ukrajinských uprchlíků v Olomouci a sloužit jako model pro další města a organizace v České republice.

Anotation

This bachelor thesis deals with a project plan to create crisis housing for Ukrainian refugees in Olomouc who were forced to leave their homes because of the war. The study analyses the key needs and obstacles faced by these refugees, with an emphasis on the issue of housing. The research included interviews with refugees and social workers, and analysis of social services and Facebook groups, which revealed key problems such as lack of affordable housing, high rent and deposit costs, language barriers, and landlord reluctance. The proposed crisis housing project includes providing safe housing, for one month, cooperation with non-profit organizations, and integration support. Implementing this project could significantly improve the situation of Ukrainian refugees in Olomouc and serve as a model for other cities and organizations in the Czech Republic.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Tabulka životních událostí 17
Obrázek 2: Graf oblast původu respondentů 31
Obrázek 3: Graf způsob ubytování respondentů 32
Obrázek 4: Graf překážky při hledání bydlení 33
Obrázek 5:Graf oblasti potřeby pomoci uprchlíkům 34
Obrázek 6: Graf hlavních potřeb uprchlíků v oblasti bydlení 35
Obrázek 7: Kapacita ubytování v Olomouci 36
Obrázek 8: Kapacita krizových bytů 36
Obrázek 9: Graf překážky v oblasti bydlení u uprchlíků 37
Obrázek 10: Graf možnosti pro zlepšení problematiky bydlení pro uprchlíky 38
Obrázek 11: Graf – příspěvky na sociální síti Facebook 40
Obrázek 12: Klíčové aktivity 49
Obrázek 13: Harmonogram ve formě Ganttova diagramu 55
Obrázek 14: Tabulka – managment rizik 57
Obrázek 15: Finanční plán pro rok realizace projektu 60
Obrázek 16: Celkové náklady projektu pro rok realizace 61
Obrázek 17: Zdroje pro rok projektu 61